

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ І ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА СЛАВІСТИКИ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
І МЕТОДИК ЇХ НАВЧАННЯ**

Вченою радою факультету філології
і журналістики (протокол № 5
від 22 грудня 2025 р.)

_____Галина БАЧИНСЬКА

ПРОГРАМА

**КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ,
УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ І МЕТОДИК
ЇХ НАВЧАННЯ
для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр»
спеціальність 014 Середня освіта
предметна спеціальність 014.01 Середня освіта
(Українська мова і література)**

Тернопіль 2025

Програма «Кваліфікаційного екзамену з української мови, української літератури, зарубіжної літератури і методик їх навчання» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова і література)» за напрямом підготовки 014 Середня освіта денної та заочної форм навчання.

Розробники:

Бабій І.М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та славістики.

Бачинська Г.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та славістики, декан факультету філології і журналістики.

Бородіца С.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та зарубіжної літератур і методик їх навчання.

Вербовецька О.С., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та славістики.

Вишневська Г.Б., кандидат філологічних наук, викладач кафедри української мови та славістики.

Вільчинська Т.П., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови та славістики.

Грицак Н.Р., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української та зарубіжної літератур і методик їх навчання.

Костюк Ю.М., доктор філософії в галузі філології, викладач кафедри української мови та славістики.

Кучма Н.З., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та зарубіжної літератур і методик їх навчання.

Лановик З.Б., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української та зарубіжної літератур і методик їх навчання.

Лановик М.Б., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української та зарубіжної літератур і методик їх навчання.

Любінецька М.І., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та зарубіжної літератур і методик їх навчання.

Наливайко М.Я., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та славістики.

Свистун Н.О., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та славістики.

Скуратко Т.М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та зарубіжної літератур і методик їх навчання.

Староста О.І., доктор філософії з філології, асистент кафедри української та зарубіжної літератур і методик їх навчання.

Струганець Л.В., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та славістики.

Тележкіна О.О., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та славістики.

Ткачук О.М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та зарубіжної літератур і методик їх навчання.

Програму підсумкової атестації обговорено та схвалено на засіданні кафедри української мови та славістики (протокол № 5 від «11» грудня 2025 року); кафедри української та зарубіжної літератур і методик їх навчання (протокол № 5 від «22» грудня 2025 року).

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

«Програма Кваліфікаційного екзамену з української мови, української літератури, зарубіжної літератури і методик їх навчання»» (далі – Програма) визначає базові принципи підсумкової атестації здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка та сутність процедури комплексного кваліфікаційного іспиту за напрямом підготовки 014 Середня освіта ОП «Середня освіта (Українська мова і література)».

Кваліфікаційний екзамен з української мови, української літератури, зарубіжної літератури і методик їх навчання – це форма контролю, що проводиться після завершення навчання за освітнім рівнем «Бакалавр» з метою визначення фактичної відповідності підготовки випускників нормативним освітньо-кваліфікаційним вимогам. Кваліфікаційний екзамен здійснюється на підставі оцінювання рівня професійних знань, умінь і навичок випускників, які навчалися на ОП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Метою «Кваліфікаційного екзамену з української мови, української літератури, зарубіжної літератури і методик їх навчання» є встановлення фактичної відповідності рівня освітньо-професійної підготовки випускників вимогам ОП «Середня освіта (Українська мова і література)». Підсумкова атестація здійснюється Екзаменаційною комісією після виконання здобувачами вищої освіти навчального плану в повному обсязі відповідно до освітньо-професійної програми підготовки на підставі оцінювання рівня професійних знань, компетенцій і результатів навчання випускників, передбачених освітньо-кваліфікаційною характеристикою, з використанням загальнодержавних методів комплексної діагностики – комплексного кваліфікаційного іспиту.

Програма «Кваліфікаційного екзамену з української мови, української літератури, зарубіжної літератури і методик їх навчання» включає перелік дисциплін, анотацію кожної з дисципліни, перелік питань до іспиту, список рекомендованої літератури. У Програмі визначено критерії оцінювання знань і сформованості практичних навичок у випускників, які навчалися за ОП. Оцінювання знань і професійних навичок студентів здійснюється на підставі критеріїв, визначених у Програмі.

Під час розроблення Програми враховано Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Положення про організацію освітнього процесу», «Положення про систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти», «Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії», освітньо-професійну програму за предметною спеціальністю «Середня освіта (Українська мова і література)» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Інформаційною базою для формування засобів об'єктивного контролю ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної підготовки є змістові модулі за програмами навчальних дисциплін, упорядковані відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики та винесені на підсумкову атестацію студентів ОП «Середня освіта (Українська мова і література)» (нормативна частина). Нормативна складова іспиту представлена такими дисциплінами:

1. Сучасна українська літературна мова (лексикологія, фразеологія, лексикографія; фонетика, фонологія, графіка, орфоепія; морфеміка і словотвір; морфологія; синтаксис).

2. Історія української літератури (давня українська література; історія української літератури I пол. XIX ст.; історія української літератури II пол. XIX ст.; історія української літератури кінця XIX ст.; історія української літератури I пол. XX ст.; історія української літератури II пол. XX ст.).

3. Методика навчання української мови.

4. Методика навчання української літератури.

5. Методика навчання зарубіжної літератури.

6. Історія зарубіжної літератури (антична література, історія зарубіжної літератури Середньовіччя, Ренесансу, XVII–XVIII ст., історія зарубіжної літератури XIX ст., історія зарубіжної літератури доби Модернізму, історія зарубіжної літератури II пол. XX ст. – поч. XXI ст.).

7. Стилїстика української мови.
8. Культура української мови.
9. Історія української літературної мови.

Навчальні дисциплїни та дослїдна пропозиція визначають теоретичнї і практичнї засади підготовки фахівця та рївень сформованостї компетентностей за ОП «Середня освіта (Українська мова і література)». Комплексний квалїфікаційний іспит є формою виявлення ступеня підготовленостї випускникїв, якї здобувають вищу освіту, до здїйснення самостїйної професїйної дїяльностї за обраним фахом. Під час випробувань оцїнюється рївень сформованостї знань і умїнь для професїйної дїяльностї з метою отримання освітньої квалїфікації бакалавр середньої освіти за предметною спеціальністю «Середня освіта (Українська мова і література)» і професїйною квалїфікацією «вчитель української мови і літератури, зарубїжної літератури».

Атестація здїйснюється у формї єдиного комплексного квалїфікаційного іспиту. Комплексний квалїфікаційний іспит оцїнюється від 0 до 100 балїв.¹

Під час іспиту випускник має продемонструвати такї компетентностї:

- ґрунтовне володіння теоретичним матеріалом у межах програм навчальних дисциплїн;
- здатність розрізняти основне й другорядне;
- уміння обґрунтовувати теоретичні положення за допомогою фактичного матеріалу;
- розуміння взаємозв'язку між теорією та практичною професїйною дїяльністю.

Також комплексний квалїфікаційний екзамен виявляє рївень сформованостї таких компетентностей і результати навчання з обов'язкових освітніх компонентів.

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складнї завдання і проблеми під час навчання та професїйної дїяльностї в галузі освіти, що передбачає організацію навчального процесу, проведення педагогічних дослїджень, впровадження методичних інновацій, характеризується комплексністю вимог і невизначеністю педагогічних умов.

Загальнї компетентностї:

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність до ефективного комунікування, готовність до співпраці з колегами, вміння працювати в колективі; навички публічного мовлення.

ЗК05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК06. Здатність до самостїйного пошуку та оброблення інформації з рїзних джерел.

ЗК07. Здатність бути відповідальним, ініціативним, активним, мати динамічнї знання, відкритість до свїту, вміння працювати в команді; вміння розподїляти функції у колективній роботі.

ЗК08. Здатність виконувати навчально-дослїднї завдання; володіння науково-дослїдними методами відповідного фахового спрямування. Критична обізнаність та інтелектуальна чесність.

Спеціальнї (фахові, предметнї) компетентностї:

ФК3. Здатність використовувати професїйнї знання і практичнї навички в галузі лїнгвістики, літературознавства.

ФК4. Здатність використовувати в професїйній дїяльностї системнї знання про основнї періоди розвитку української літератури, що вивчається, від давнини до ХХІ столїття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чїльних представникїв та художнї явища, а також знання про тенденції розвитку свїтового літературного процесу.

ФК5. Здатність аналізувати лїнгвістичнї явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, а також на основі відповідних загальнонаукових методів. Знання природи і сутностї мови, походження і закономірностей розвитку мов, особливостей структури мови, класифікації мов свїту, шляхів і методів вивчення мовного матеріалу. Знання системи сучасної української літературної мови, еволюції її граматичної будови.

ФК8. Здатність застосовувати в професїйній дїяльностї нормативнї засоби мови в

¹ Детально про завдання комплексного квалїфікаційного іспиту в пункті «Опис завдань комплексного квалїфікаційного іспиту та особливостї їх оцїнювання».

усному та писемному мовленні з урахуванням змістового наповнення, соціально-демографічних особливостей співрозмовника, специфіки ситуації спілкування та контексту. Здатність осмислювати мистецтво слова як систему систем.

ФК12. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі, використовувати інновації у професійній діяльності.

ФК13. Здатність брати участь у різних формах професійної комунікації (семінари, конференції, засідання методичного об'єднання, круглі столи, вебінари, дискусії тощо), застосовувати знання з психології, педагогіки, мовознавства, літературознавства, методики навчання української мови та літератури, методики навчання зарубіжної літератури.

ФК14. Здатність планувати, організовувати, здійснювати прикладне мікродослідження з предметної спеціальності, систематизувати, аналізувати, інтерпретувати та представляти його результати.

Програмні результати навчання:

ПРН2. Працювати з інформацією: критично аналізувати, інтерпретувати, класифікувати, систематизувати.

ПРН3. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із використанням доцільних інноваційних методів; знати систему мови, аналізувати мовні одиниці та визначати їхню взаємодію; володіти нормами літературної мови та вміти їх застосовувати в практичній діяльності; характеризувати діалектні та соціальні різновиди української мови; знати загальні властивості літератури як мистецтва слова; інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі; знати історію української мови та літератури, зарубіжної літератури і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності; здійснювати лінгвістичний та літературознавчий аналізи текстів різних стилів і жанрів.

ПРН6. Проектувати навчальні розробки та їх реалізовувати.

ПРН9. Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію різних навчальних предметів (інтегрованих курсів) під час освітнього процесу. Застосовувати інформаційні та комунікаційні технології в навчально-виховному процесі.

ПРН10. Керувати комплексними діями під час розв'язання складних проблем у професійній діяльності.

ПРН13. Здійснювати наукові дослідження (мікродослідження) у галузях психолого-педагогічних дисциплін та фахових методик.

ПРН14. Організовувати різні форми і способи навчально-методичної, наукової, творчої та інших видів професійної діяльності, активно долучатися до діяльності професійних спільнот.

ПРН15. Критично оцінювати власну навчальну та професійно-дослідницьку діяльність, реалізовувати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення. Займатися самоосвітою.

ПРН16. Адаптувати та поширювати передовий національний та міжнародний досвід з методики викладання мови та літератури у власній науково-професійній діяльності.

ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА КОМПЛЕКСНИЙ КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ІСПИТ СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА

ОК 2.18. Сучасна українська літературна мова (лексикологія, фразеологія, лексикографія)

Мета вивчення курсу – вивчення теоретичних засад лексикології, фразеології та лексикографії сучасної української літературної мови та вироблення практичних навичок у межах цих мовознавчих дисциплін. Предметом вивчення навчальної дисципліни є система лексичних і фразеологічних одиниць, їх структура, походження, диференціація і семантика, інформація про теорію, практику та історію українського словникарства.

Змістові модулі:

Предмет і завдання лексикології. Слово в лексичній системі мови.
Диференціація лексики української мови.
Фразеологія. Лексикографія.

ОК 2.19. Сучасна українська літературна мова (фонетика, фонологія, графіка, орфоепія, орфографія)

Мета вивчення курсу — ознайомити студентів з основними фонетичними термінами й поняттями. Завдання курсу – виробити вміння розмежовувати поняття «фонетика» і «фонологія», вивчити звукову систему мови у зв'язку з її смисловою роллю, аналізувати різноманітні звукові зміни, що виступають у мовленні при сполученні звукових елементів між собою.

Змістові модулі:

Фонетика. Класифікація фонем. Транскрипція.
Зміни звуків у мовному потоці. Чергування фонем.

ОК 2.20. Сучасна українська літературна мова (морфеміка і словотвір)

Мета вивчення курсу – вивчення теоретичних засад морфеміки і словотвору сучасної української літературної мови, формування практичних умінь та навичок у межах цієї навчальної дисципліни. Предмет вивчення – морфемна та словотвірна система української мови, типи морфем і способи словотворення. Завдання курсу – оволодіти теоретичними знаннями з морфеміки і словотвору; засвоїти мовознавчу термінологію з курсу; ознайомити здобувачів із дискусійними питаннями дериватології; виробити вміння виконувати морфемний і словотвірний аналіз слова, будувати словотвірний ланцюжок, словотвірну парадигму, словотвірне гніздо.

Змістові модулі:

Морфеміка. Морфемна будова слова.
Словотвір. Одиниці словотвірної системи української мови.

ОК 2.21. Сучасна українська літературна мова (морфологія)

Мета вивчення курсу – вивчення теоретичних засад морфології сучасної української літературної мови та вироблення практичних навичок із цієї навчальної дисципліни. Завдання: оволодіти теоретичними знаннями з морфології сучасної української літературної мови, засвоїти визначення частин мови та мовознавчу термінологію з курсу; виробити навички морфологічного аналізу мовних одиниць, вміння застосовувати набуті знання на практиці; ознайомити здобувачів із дискусійними питаннями морфології; розвинути логічне мислення, пробудити лінгвістичну інтуїцію та дослідницькі здібності студентів.

Змістові модулі:

Граматика як наука. Класифікація частин мови. Поняття іменника.
Прикметник. Числівник. Займенник.
Дієслово. Граматичні категорії дієслова.
Прислівник. Службові частини мови.

ОК 2.22. Сучасна українська літературна мова (синтаксис)

Мета вивчення курсу – вивчення теоретичних засад синтаксису сучасної української літературної мови та вироблення практичних умінь і навичок із цієї навчальної дисципліни. Предметом вивчення є система синтаксичних одиниць, їх структура і семантика, синтаксичні зв'язки і семантико-синтаксичні відношення. Завдання курсу – оволодіти теоретичними знаннями із синтаксису сучасної української літературної мови, засвоїти мовознавчу термінологію з курсу; виробити навички синтаксичного аналізу реченнєвих структур; вміти застосовувати набуті знання на практиці; ознайомити здобувачів із дискусійними питаннями та підходами синтаксичної науки; розвинути логічне мислення та дослідницькі здібності студентів.

Змістові модулі:

Словосполучення. Просте речення.

Просте ускладнене речення.
Складне речення. Складносурядне речення. Складнопідрядне речення.
Безсполучникові речення. Багатокомпонентні складнопідрядні речення. Складні синтаксичні конструкції.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ОК 2.5. Давня українська література

Мета вивчення курсу – сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про український літературний процес давнього періоду (X–XVIII ст.), акцентуючи на еволюції жанрово-стильової системи та теоретичному обґрунтуванні (монументальний та орнаментальний стиль, Ренесанс, Бароко, Просвітництво), співвідношенні пам'яток давнього письменства з релігією, філософією, історією; поглибити інтерес до вивчення національної літератури; розвивати усвідомлене почуття патріотизму та сприйняття естетичної самоцінності та унікальності української літератури давнього періоду.

Змістові модулі:

Особливості розвитку оригінальної та перекладної літератури Київської Русі.
Література пізнього Середньовіччя

Розвиток української літератури в епоху Ренесансу та Бароко.

ОК 2.6. Історія української літератури першої половини XIX століття

Мета вивчення курсу – засвоєння основних літературних явищ і закономірностей нової української літератури I половини XIX століття, концепції народності та національної специфіки мистецтва слова, ознайомлення із творчістю письменників-класиків цього періоду, формування уявлення про стильову систему літератури цього періоду та особливості жанрів; метою є поглиблення розуміння специфіки літературного процесу доби романтизму; формування навиків аналізу літературних творів різних напрямів і стилів, що існували в окреслений період.

Змістові модулі:

Становлення нової української літератури I пол. XIX ст. Бурлескно-травестійна традиція.

Просвітительський реалізм та сентименталізм в літературному процесі перших десятиріч XIX ст. Художній дискурс Григорія Квітки-Основ'яненка.

Романтизм. Тематично-стильові течії українського романтизму. Романтична драматургія.

Творчість Т.Г. Шевченка.

ОК 2.7. Історія української літератури другої половини XIX століття

Мета вивчення курсу – ознайомити здобувачів вищої освіти з творчим доробком письменників, які визначили провідні напрями розвитку української літератури другої половини XIX століття та заклали засади реалізму в національному письменстві; поглибити розуміння ідейного змісту, тематичного кола, проблематики, сюжетних рішень та індивідуально-стильових особливостей художніх творів, що вивчаються в межах навчального курсу; удосконалити навички виявлення ключових мистецьких концепцій відповідної літературної доби шляхом типологічного аналізу та узагальнення досліджуваних явищ; сприяти усвідомленню жанрової своєрідності літературних творів зазначеного періоду.

Змістові модулі:

Умови розвитку української літератури кінця 40-х – 60-х років XIX століття та творчі пошуки письменників цього періоду.

Український літературний процес 70–90-х років XIX століття. Розвиток великої прози.

Поезія та драматургія доби реалізму. Постать Івана Франка в історії української літератури.

ОК 2.8. Історія української літератури кінця XIX – початку XX століття

Мета вивчення курсу – засвоєння основних літературних явищ і закономірностей розвитку української літератури кінця XIX – початку XX століття; ознайомлення зі стильовими явищами цього періоду та творчістю основних письменників, формування уявлення про естетичну систему модернізму, формування уявлення про літературно-критичний дискурс на межі століть, ознайомлення з особливостями розвитку прози, драматургії та поезії; поглиблення розуміння жанрової специфіки художнього твору та вдосконалення аналізу літературних творів різних напрямів.

Змістові модулі:

Модерністський наратив української прози кінця XIX – початку XX століття.

Українська драматургія кінця XIX – початку XX століття: особливості естетичних пошуків, стильова манера, проблематика.

Українська лірика кінця XIX - початку XX століття: особливості естетичних пошуків, стильова манера, проблематика.

ОК 2.09. Історія української літератури першої половини XX століття

Мета вивчення курсу – сформувати у студентів цілісне уявлення про український літературний процес першої половини XX століття, акцентуючи на жанрово-стильовому різноманітті та інтелектуальному наповненні творів; поглибити інтерес до вивчення національної літератури, інтегрованої у світовий літературний процес; розвивати усвідомлене почуття патріотизму та сприйняття естетичної самоцінності та унікальності української літератури.

Змістові модулі:

Розквіт української літератури 10-30-х рр. XX століття. Розстріляне відродження.

Модерністський наратив української прози першої половини XX століття. Новаторство драматургії.

ОК 2.10. Історія української літератури другої половини XX століття

Мета вивчення курсу – ознайомити здобувачів з історико-літературним процесом другої половини XX століття, представити творчість талановитих митців, які працювали в цей період; окреслити основні тенденції розвитку українського письменства; особливості «двоколіїності» розвитку української літератури, ознайомлення з новітніми інтерпретаціями художніх текстів, прищепити навички аналізу художніх текстів різних жанрів і стилів.

Змістові модулі:

Двоколіїність літературного процесу в українській літературі середини XX століття

Особливості українського літературного процесу 50-80-х років XX століття

Феномен шістдесятників у літературному процесі XX століття

Естетичне новаторство українських письменників у 60-80-ті роки XX століття

ОК 2.29. Методика навчання української мови

Мета вивчення курсу – формування професійних умінь та навичок майбутніх словесників, котрі покликані виховати національно свідому, духовно багату особистість, яка володіє вміннями і навичками вільно, комунікативно виправдано користуватися засобами рідної мови – її стилями, типами і жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності.

Змістові модулі:

Історія та теорія методики викладання української мови як науки.

Особливості засвоєння лінгвістичної теорії.

Пропедевтична практика.

ОК 2.30. Методика навчання української літератури

Мета вивчення курсу – дати теоретичні знання та практичні вміння, які допоможуть майбутнім вчителям досягти високого науково-методичного рівня навчання літератури, ефективного формування у школярів світогляду та національної ідентичності засобами шкільного курсу української літератури.

Змістові модулі:

Українська література як важливий компонент шкільної гуманітарної освіти.

Особливості літературної освіти у сучасній школі.

Пропедевтична практика.

ОК 2.31. Методика навчання зарубіжної літератури

Мета вивчення курсу – дати теоретичні знання та практичні вміння, які допоможуть майбутнім вчителям досягти високого науково-методичного рівня навчання зарубіжної літератури, ефективного формування у школярів світогляду та особливостей формування їхньої читацької компетенції засобами шкільного курсу літератури, осмислення міжпредметних зв'язків літератури з іншими видами мистецтв.

Змістові модулі:

Специфіка шкільного предмета «Зарубіжна література».

Пропедевтична практика.

ОК 2.11. Історія зарубіжної літератури (антична)

Мета вивчення курсу – засвоєння основних літературних явищ і закономірностей розвитку зарубіжної літератури Стародавньої Греції та Стародавнього Риму; ознайомлення із творчістю основних письменників, формування уявлення про жанрову систему літератури цього періоду та особливостей її розвитку; поглиблення розуміння специфіки літературного процесу на етапі його становлення; опанування навиками аналізу літературних творів різних напрямів і стилів, що існували в окреслений період; осмислення міжкультурних та міжпредметних зв'язків надскладних літературних феноменів.

Змістові модулі:

Література архаїчної Греції.

Класична література Греції. Література доби еллінізму.

Література Стародавнього Риму.

ОК 2.12. Історія зарубіжної літератури Середньовіччя, Ренесансу, XVII–XVIII ст.

Мета вивчення курсу – засвоєння основних закономірностей розвитку культурного феномену зарубіжної літератури доби Середньовіччя, Відродження (Ренесансу), XVII та XVIII століть; ознайомлення із творчістю ключових авторів, опанування навичок аналізу літературних творів різних напрямів і стилів (від середньовічної літератури до класицизму й літератури Просвітництва), що визначили обличчя цих епох; формування системного уявлення про еволюцію жанрових структур та трансформацію естетичних ідеалів протягом вказаних періодів.

Змістові модулі:

Література Середньовіччя.

Література Відродження.

Література XVII-XVIII століть.

ОК 2.13. Історія зарубіжної літератури XIX століття

Мета вивчення курсу – вивчення закономірностей розвитку зарубіжної літератури XIX століття, формування цілісного уявлення про динаміку жанрової системи та еволюцію художньої свідомості цього періоду, естетичних парадигм: від романтичного суб'єктивізму до реалістичного аналізу дійсності. Опанування навичками аналізу літературних творів різних напрямів і стилів (романтизм, реалізм, натуралізм). Осмислення міжкультурних зв'язків та впливу філософських ідей на формування складних літературних феноменів.

Змістові модулі:

Історія зарубіжної літератури XIX століття. Романтизм.

Історія зарубіжної літератури XIX століття. Реалізм.

ОК 2.14. Історія зарубіжної літератури доби Модернізму

Мета вивчення курсу – засвоєння основних літературних явищ і закономірностей розвитку зарубіжної літератури кінця XIX – початку XX століття; ознайомлення із творчістю основних письменників, формування уявлення про жанрову систему літератури цього періоду та особливостей її розвитку; поглиблення розуміння специфіки літературного процесу доби декадансу; опанування навиками аналізу літературних творів різних напрямів і стилів, що існували в окреслений період; осмислення міжкультурних та міжпредметних зв'язків надскладних літературних феноменів.

Змістові модулі:

Декаданс. Ранній модернізм.

Зрілий модернізм. Авангардизм.

ОК 2.15. Історія зарубіжної літератури II половини XX ст. – початку XXI ст.

Мета вивчення курсу – засвоєння основних літературних явищ і закономірностей розвитку зарубіжної літератури II половини XX – початку XXI століття; ознайомлення із творчістю основних письменників, формування уявлення про жанрову систему літератури цього періоду та особливостей її розвитку; поглиблення розуміння специфіки літературного процесу доби декадансу; опанування навиками аналізу літературних творів різних напрямів і стилів, що існували в окреслений період; осмислення міжкультурних та міжпредметних зв'язків надскладних літературних феноменів.

Змістові модулі:

Художньо-естетичні засади розвитку літератури повоєнного періоду.

Література постмодернізму.

ОК 2.28. Стилїстика української мови

Мета вивчення курсу – ознайомити зі стилістичною системою української мови в усіх її виявах; виробити вміння і навички аналізу та продукування якісних різножанрових текстів відповідно до окресленої комунікативної інтенції з урахуванням стилістичних норм і дотриманням норм сучасної української літературної мови.

Змістові модулі:

Теоретичні засади стилістики.

Описова і практична стилістика.

ОК 2.23. Культура української мови

Мета вивчення курсу – формування в здобувачів вищої освіти досконалого рівня володіння українською літературною мовою; здатності аналізувати мовнокомунікативну компетентність особистості, мовну ситуацію; здатності осмислювати і практично застосовувати механізми культивування української літературної мови в соціумі.

Змістові модулі:

Норми сучасної української літературної мови.

Мовнокомунікативна компетентність особистості.

ОК 2.27. Історія української літературної мови

Мета вивчення курсу – формування системних знань про генезис, становлення та безперервний розвиток української мови як досконалої національної системи. Курс спрямований на розкриття внутрішніх мовних закономірностей і зовнішніх історико-культурних чинників, що зумовили еволюцію мовних норм, стилів та правописних систем від найдавніших часів до сьогодення. Предмет вивчення історії української літературної мови – процес виникнення, формування та функціонування української мови на різних історичних етапах.

Змістові модулі:

Стара українська літературна мова.

Нова українська літературна мова.

ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ОЦІНЮВАННЯ

Під час комплексного кваліфікаційного іспиту студент має виконати завдання двох рівнів:

1-й рівень: тести на платформі Moodle (20 питань з усіх нормативних дисциплін); максимальна оцінка – 20 балів;

2-й рівень: письмова відповідь на питання білетів; максимальна оцінка – 80 балів (сучасна українська літературна мова – 20 балів; історія української літератури – 20 балів; методика навчання української мови – 20 балів; методика навчання української літератури – 20 балів).

На виконання завдань першого рівня відводиться 30 хвилин, другого – 80 хвилин.

Питання розподілені відповідно до навчальних дисциплін, які виносяться на підсумкову атестацію:

Сучасна українська літературна мова;
Історія української літератури;
Методика навчання української мови;
Методика навчання української літератури.

У тестових завданнях (всього 20 питань) відводиться по два питання на курс:

Сучасна українська літературна мова (3 питання);
Історія української літератури (3 питання);
Методика навчання української мови;
Методика навчання української літератури;
Методика навчання зарубіжної літератури;
Історія зарубіжної літератури;
Стилістика української мови;
Культура української мови;
Історія української літературної мови.

Оцінювання кожної екзаменаційної відповіді здійснюється на основі таких критеріїв:

- рівень засвоєння теоретичного матеріалу відповідної навчальної дисципліни;
- змістовність, послідовність і логічність викладення відповіді;
- здатність підтверджувати теоретичні положення прикладами;

Загальна оцінка виводиться з оцінок, отриманих за тести і відповіді на питання екзаменаційного білета, і не може перевищувати 100 балів.

**ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ
КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ**

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Давня українська література

1. Оригінальна література Київської Русі та її жанрова специфіка.
2. Особливості композиції та образної системи «Повісті минулих літ».
3. Художня своєрідність Київського літопису.
4. Проблема авторства «Слова о полку Ігоревім», образна система пам'ятки.
5. Жанрово-стильова своєрідність Галицько-Волинського літопису.
6. Сюжетно-композиційна організація Києво-Печерського патерика.
7. Образ України в поемі С. Кленовича «Роксоланія».
8. Полемічно-публіцистичне письменство кінця XVI–поч. XVII ст.: причини виникнення, художня своєрідність, жанри.
9. Своєрідність жанрово-стильової системи українського письменства періоду бароко.
10. Жанри книжного віршування та їх характер (геральдика, емблеми, епіграми, символи, ієрогліфи).
11. Шкільне віршування, його роль у розвитку літератури. Провідні жанри (панегірики, моралізовані вірші, історичні та курйозні вірші).
12. Поетична творчість І. Величковського, К. Зіновієва, Ф. Прокоповича.
13. Бурлескно-травестійна поезія (віршові-орації, нищенські вірші, вірші-травестії, пародії).
14. Поетична спадщина Григорія Сковороди: барокова традиційність і версифікаційне новаторство. Зв'язок поезії Сковороди з феноменом «мандрівних дяків».
15. Козацькі літописи як самобутнє явище національної літератури. Барокова модель історії у них.

Історія української літератури першої половини XIX століття

1. Особливості художнього змалювання дійсності, гротескний реалізм «Енеїди» І. Котляревського.
2. Байки П. Гулака-Артемівського та Є. Гребінки, їх тематика, сюжети, образи, художня майстерність, жанрові різновиди.
3. «Салдацький патрет» Г. Квітки-Основ'яненка як літературна декларація і художній твір. Особливості змалювання життя в бурлескно-реалістичних оповіданнях «Мертвецький Великдень», «От тобі і скарб».
4. Просвітницька спрямованість драматургії Г. Квітки-Основ'яненка («Шельменко-денщик», «Сватання на Гончарівні»). Проблематика та новаторство.
5. Естетична своєрідність українського романтизму. Джерела, зв'язок з європейським романтизмом. Культивування національного елементу, посилення історизму.
6. Тематика, жанрова специфіка балад Левка Боровиковського «Молодиця», «Маруся», «Чарівниця», «Ледащо».
7. Жанрова специфіка п'єс М. Костомарова «Сава Чалий», «Переяславська ніч». Особливості конфлікту, романтичний герой, авторська інтерпретація історичних подій.
8. Рання творчість Т. Шевченка. «Кобзар» 1840 р., його епохальне значення для української літератури, аналіз збірки.
9. Проблематика, художня майстерність ранніх історичних поем Т. Шевченка («Тарасова ніч», «Іван Підкова», «Гамалія»).

10. Джерела, проблематика, сюжет і композиція, образи поеми «Гайдамаки» Т. Шевченка.
11. Жанр, проблематика, композиція, образи поеми «Сон» Т. Шевченка. І. Франко про поему.
12. Антиколоніальна проблематика поеми «Кавказ» Т. Шевченка, жанр, структура, засоби іронії та сатири.
13. Жанр, ідейно-художній аналіз поеми «Великий льох», заборонених у радянські часи творів «Стоїть в селі Суботові», «Чигрині, Чигрині», «Розрита могила» Т. Шевченка.
14. Автобіографічний характер поезій Т. Шевченка «Якби ви знали, паничі», «Мені тринадцятий минало», «І виріс я на чужині», «І золотої й дорогої», «А.О. Козачковському».
15. Естетичний аналіз триптиху Т. Шевченка «Доля», «Муза», «Слава», поезій «Сон» («На панщині пшеницю жала»), «Я не нездужаю нівроку», «Марку Вовчку».

Історія української літератури другої половини XIX століття

1. Назвіть головні риси реалізму як літературного напрямку. Опишіть етапи розвитку реалізму в українській літературі.
2. Охарактеризуйте тематику та проблематику «Народних оповідань» Марка Вовчка.
3. Визначте жанрове новаторство та ключові композиційні особливості роману Пантелеймона Куліша «Чорна рада». Охарактеризуйте проблематику твору.
4. Охарактеризуйте жанрову й тематичну специфіку малої прози Олекси Стороженка. Наведіть приклади творів.
5. Охарактеризуйте проблематику та образність байок Леоніда Глібова. Наведіть приклади творів.
6. Визначте жанрову й тематичну специфіку віршованих гуморесок (співомовок) Степана Руданського. Наведіть приклади творів.
7. Охарактеризуйте специфіку зображення топосу Гуцульщини в повісті Юрія Федьковича «Люба-згуба».
8. Визначте тему й опишіть проблематику роману Анатолія Свидницького «Люборацькі».
9. Охарактеризуйте тему, ідею, проблематику й композицію повісті Івана Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я».
10. Охарактеризуйте новаторство психологічної прози Панаса Мирного (на матеріалі творів «Лихий попутав», «Хіба ревуть воли, як ясла повні?», «Пригода з "Кобзарем"»).
11. Назвіть ключові особливості та провідні види поезії доби реалізму. Проілюструйте прикладами з творчості поетів-реалістів (на власний вибір).
12. Охарактеризуйте жанрово-стильові особливості й проблематику драматургії Івана Карпенка-Карого.
13. Опишіть структуру поетичної збірки Івана Франка «Зів'яле листя». Визначте провідні мотиви збірки. Наведіть приклади творів.
16. Визначте жанр, тему та ідею повісті Івана Франка «Захар Беркут». Охарактеризуйте проблематику твору та образи його ключових персонажів.

Історія української літератури кінця XIX – початку XX століття

1. Імпресіонізм як один із провідних напрямів української прози поч. XX ст. (М. Коцюбинський). Аналіз новели «Intermezzo».
2. Експресіоністська поетика новел Василя Стефаника («Камінний хрест», «Виводили з села», «Новина», «Кленові листочки» та ін. (на вибір студента).
3. Феміністична проблематика повістей «Людина», «Царівна» Ольги Кобилянської. Ніцшеанські мотиви.

4. Художній світ новел О. Кобилянської «Некультурна», «Битва», «Природа», «Valse melancolique».
5. Перший період творчості В. Винниченка (1902–1907). Особливості тематики і проблематики ранніх оповідань В. Винниченка («Краса і сила», «Антрепреньор Гаркун-Задунайський», «Темна сила», «Промінь сонця», «На лоні природи»).
6. Жанрова своєрідність соціально-психологічного роману В. Винниченка «Записки крпатового Мефістофеля». Семантика образу Мефістофеля та його модерна інтерпретація в тексті автора.
7. Проблематика збірки М. Черемшини «Карби».
8. Жанрова своєрідність інтелектуального роману «Андрій Лаговський» А. Кримського. Образ героя, психологізм, національна проблематика.
9. Новаторство проблематики драматургії В. Винниченка («Чорна Пантера і Білий Медвідь», «Брехня»)
10. Неоромантична природа поезії Лесі Українки. Переосмислення романтичних образів та мотивів у збірках «Думи і мрії», «Відгуки».
11. «Лісова пісня» Лесі Українки – синтез філософських, морально-етичних, соціальних проблем. Жанрові особливості та система персонажів.
12. «Молода Муза» – мистецька група в контексті модерністських традицій в українській літературі ХХ ст. Індивідуальність стильової манери Василя Пачовського. Збірка поезій «Розсипані перли». Мотив смутку й космічного болю у збірці П. Карманського «Ой люлі, смутку (1906)».
13. Олександр Олесь та український символізм. Особливості еволюції творчості поета. Особливості художньо-естетичних пошуків в контексті українського символізму (1903-1919) за збірками «З журбою радість обнялась» (1907), «Будь мечем моїм» (1909).
14. «По дорозі в казку» Олександра Олеся як зразок символістської драми. Філософська наповненість символіки в драмі-казці.
15. Поеми Лесі Українки («Давня казка», «Роберт Брюс, король шотландський», «Віла-посестра»), їх тематичний діапазон та особливості поетики.

Історія української літератури першої половини ХХ століття

1. Літературно-мистецьке життя 20-30-х років ХХ ст. в Україні. Провідна роль поезії 20-30-х рр.
2. Стильова різноманітність української літератури 20 рр. ХХ століття. Літературні угруповання.
3. Ідейно-естетичні пошуки українських неокласиків. Постать М. Рильського.
4. Український роман 20-х років ХХ ст.: вектори художнього пошуку (на прикладі роману «Дівчинка з ведмедиком» В. Домонтовича).
5. Українське театральне мистецтво першої половини ХХ ст. Естетичні засади «Молодого театру» та «Березолу».
6. Новаторство Леся Курбаса.
7. Художнє відтворення проблеми українізації у комедії «Мина Мазайло» Миколи Куліша.
8. Тематичний діапазон і стильове розмаїття літератури в екзилі. «Празька» школа.
9. Кінодраматургія. Творчі досягнення О. Довженка.
10. Психологізм твору «Невеличка драма» В. Підмогильного.
11. Літературно-публіцистичні статті М. Хвильового «Камо грядеши», «Думки проти течії», «Україна чи Малоросія».
12. Гумор і сатира Остапа Вишні.
13. Юрій Яновський: новаторство художньої форми.
14. Інтелектуально-психологічний роман «Місто» В. Підмогильного.
15. Розкриття антилюдської суті більшовицької ідеології у новелах «Я (Романтика)», «Мати» М. Хвильового.

16. Роздуми Є. Маланюка про призначення поета на рідній землі («Стилет і стилос», «З «Сучасників»).
17. Експерименти з новаторськими прийомами та формами поетичного вираження М. Семенка.
18. Культура поетичних експериментів М. Йогансена (збірки «Д'горі», «Крокове коло»).
19. Унікальність художнього бачення Богдана-Ігоря Антонича. Сюрреалізм збірки «Ротації» та категорії прекрасного й потворного.
20. Філософія душі і серця Павла Тичини. Націоцентризм, синестезійність поезії («Сонячні кларнети», «У космічному оркестрі»).
21. Інтимна та патріотична лірика В. Сосюри.
22. Неореалістична та філософська лірика Є. Плужника. Збірка «Рівновага».
23. Роман «Тигролови» І. Багряного – свідчення нескореності української людини перед більшовицьким режимом.
24. Змалювання голодомору 1933 року у романі «Марія» У. Самчука.
25. Памфлет «Чого я не хочу вертатися до СРСР» (1946) І. Багряного як вирок тоталітарній системі.

Історія української літератури другої половини ХХ століття

1. Оригінальність історіософської («Малоросійство») та культурологічної («Нариси з історії нашої культури») концепцій Є. Маланюка.
2. МУР і дискусії про розвиток українського письменства в еміграції після Другої світової війни.
3. Національна проблематика в романі «Чого не гоїть огонь» У. Самчука.
4. Історична основа повісті «Огненне коло» І. Багряного. «Трагічний оптимізм» та віра митця в духовні сили української нації.
5. Проблема вибору в новелах О. Гончара («За мить щастя», «Завжди солдати», «Чорний яр», «Кресафт» та ін.).
6. Антигуманний образ війни в романі «Людина і зброя» О. Гончара.
7. Автобіографічний характер повістєвої дилогії «Гуси-лебеді летять», «Щедрий вечір» М. Стельмаха: етико-філософська система народного буття та майстерність психологічного аналізу.
8. Зловісний образ тоталітарної імперії в романі «Рай» В. Барки. Система персонажів. Біблійна символіка.
9. Життєва основа та екзистенціальна проблематика роману «Жовтий князь» В. Барки.
10. Рух шістдесятників. Новаторський характер лірики шістдесятників. Феномен В. Стуса.
11. Естетична стратегія шістдесятників (новий історизм, філософія екзистенціалізму, гуманізм, філософська аполітичність, інтерес до національно-державних процесів і проблем, національної виразності й характерності, гідності і честі, закоріненість у національні джерела культури, мистецтва і їхньої суголосності з процесами культур зарубіжних країн).
12. Нові тенденції у прозі шістдесятників: проблематика, стильові ознаки, жанрове розмаїття (Г. Тютюнник, В. Шевчук, В. Симоненко).
13. Художні шукання Г. Тютюнника в річці неореалістичної стильової течії в українській літературі другої половини ХХ століття.
14. Особливості моделювання національного характеру в повістях Г. Тютюнника.
15. Художній феномен химерної прози в українській літературі другої половини ХХ століття (М. Ільченко, В. Шевчук, Є. Гуцало, П. Загребельний та ін.).
16. Антиколоніальна тематика та проблема історичної пам'яті в романах Р. Іваничука.
17. Авторські прийоми художньої умовності, символічні образи, притчевий дискурс у романі-баладі «Дім на горі» В. Шевчука.
18. Українська драматургія 1960-х років: звільнення від схематизму і шаблону, посилення філософічності й інтелектуалізму, новий характер конфлікту (О. Левада, М. Руденко, О. Коломієць).
19. Жанрова своєрідність драматургії О. Коломійця («Дикий Ангел», «Фараони»).

20. Художній експеримент у поетичній творчості митців Нью-Йоркської групи.
21. Естетична програма митців Київської поетичної школи.
22. Модерністські ознаки поетичної творчості І. Драча.
23. Жанрова своєрідність драматичних поем Ліни Костенко («Дума про братів неазовських», «Сніг у Флоренції»).
24. Жанр історичного роману у віршах у творчості Ліни Костенко: історіософська візія України.
25. Характер естетичних шукань М. Вінграновського-поета: мистецтво моделювання художнього світу і ліричного героя.

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА

Лексикологія, фразеологія, лексикографія

1. Лексикологія сучасної української літературної мови: предмет і завдання.
2. Лексика як динамічна система. Чинники розвитку словникового складу.
3. Слово як найменша значуща самостійна одиниця мови.
4. Сема. Типи сем. Компонентний аналіз.
5. Основні типи переносних значень слів.
6. Розмежування омонімії і полісемії.
7. Повні й неповні омоніми. Види неповних омонімів.
8. Синонімічний ряд, синонімічне гніздо.
9. Евфемізми та перифрази.
10. Питома українська лексика (праіндоєвропейського походження; праслов'янського походження; власне українська).
11. Шляхи і способи засвоєння іншомовних слів. Варваризми. Екзотизми.
12. Соціальні діалекти. Жаргон, арго, сленг.
13. Активна і пасивна лексика сучасної української літературної мови.
14. Фразеологія як розділ мовознавства. Поняття фразеологізму.
15. Літературні фразеологізми (античні, біблійні, з художньої літератури).
16. Використання фразеологізмів у різних стилях мови.
17. Лексикографія як наука. Предмет, завдання і зв'язок з іншими розділами мовознавства.
18. Поняття словника. Основні типи словників української мови.
19. Основні філологічні словники, їх характеристика (тлумачні, історичні, етимологічні, перекладні та ін.).
20. Історія української лексикографії. Перші словники.

Фонетика, фонологія, графіка, орфоенія

1. Фонетика як розділ мовознавства. Одиниці фонетики (фрази, такти, склади і звуки).
2. Звуки мови, їх акустична й артикуляційна характеристика.
3. Поняття фонем. Співвідношення понять фонема і звук.
4. Система голосних фонем сучасної української літературної мови. Класифікація голосних.
5. Система приголосних фонем сучасної української літературної мови. Класифікація приголосних.
6. Зміни звуків у потоці мовлення. Позиційні та комбінаторні зміни звуків (загальна характеристика).
7. Найтиповіші чергування голосних при словотворенні і словозміні.
8. Найтиповіші чергування приголосних при словотворенні і словозміні.
9. Спрощення в групах приголосних.
10. Подвоєння приголосних.
11. Явища асиміляції у системі приголосних. Типи асиміляції.
12. Дисиміляція.

13. Поняття графіки. Одиниці графіки. Український алфавіт. Співвідношення звуків і букв.
14. Поняття орфографії. Орфограма, типи орфограм. Принципи української орфографії.
15. Склад. Закони українського складоподілу.

Орфографія

1. Орфограма. Правила переносу слова з рядка в рядок.
2. Складні випадки правопису м'якого знака.
3. Правила вживання апострофа в сучасній українській мові.
4. Правила написання великої букви у власних назвах.
5. Перевірка правопису ненаголошених голосних у корені слова.
6. Особливості правопису слів із подвоєнням приголосних.
7. Подовження приголосних в українській мові.
8. Спрощення в групах приголосних.
9. Чергування голосних звуків в українській мові.
10. Чергування приголосних звуків в українській мові.
11. Чергування у/в та і/й.
12. Правопис префіксів в українській мові.
13. Складні випадки написання суфіксів в українській мові.
14. Сполучення букв йо,ьо.
15. Написання слів іншомовного походження.

Морфеміка і словотвір

1. Предмет і завдання морфеміки. Поняття морфеми.
2. Типи афіксів за позицією у структурі слова, за функціями і способом вираження.
3. Основа слова. Типи основ. Ступені подільності основ.
4. Словотвір як розділ мовознавства. Предмет і завдання словотвору. Синхронний і діахронний словотвір. Похідне слово. Твірна база та словотворчі засоби.
5. Твірне слово. Твірна основа і словотворчий формант. Словотвірна пара.
6. Словотвірна модель. Регулярні і нерегулярні моделі.
7. Словотвірне гніздо. Структура словотвірного гнізда.
8. Словотвірний ланцюжок, його види.
9. Поняття про спосіб словотворення. Афіксальні й безафіксні способи словотворення.
10. Афіксальні способи словотворення: префіксальний, суфіксальний, постфіксальний. Флексійний спосіб творення.
11. Змішані афіксальні способи словотворення: префіксально-суфіксальний, суфіксально-постфіксальний, префіксально-постфіксальний, префіксально-суфіксально-постфіксальний.
12. Осново- та словоскладання. Аббревіація, основні типи.
13. Змішані способи творення складних слів.
14. Неморфологічні способи словотворення.
15. Морфемний і словотвірний аналіз слів, їх суттєві відмінності.

Морфологія

1. Основні поняття граматики (граматичне значення, граматична форма і граматична категорія).
2. Поняття про частини мови та критерії їх виділення. З історії класифікації частин мови.
3. Поділ іменників на відміни та групи (з історичним коментарем).
4. Іменник як частина мови. Категорії роду, числа і відмінка та засоби їх вираження.
5. Прикметник як частина мови. Розряди за значенням. Явища субстантивації та ад'єктивації прикметників.
6. Творення ступенів порівняння прикметників. Морфологічні зміни.

7. Числівник як частина мови. Граматичні категорії кількісних числівників, особливості відмінювання.
8. Частиномовний статус займенника. Формально-граматична і семантична класифікації. Явище прономіналізації.
9. Дієслово як частина мови. Форми дієслова та їх творення.
10. Категорія виду дієслова. Творення видових пар. Одновидові й двовидові дієслова.
11. Перехідні й неперехідні дієслова. Умови переходності.
12. Категорії часу і способу дієслова. Особливості творення.
13. Поділ дієслів на дієвідміни. Особливості дієвідмінювання.
14. Дієприкметник і дієприслівник як форми дієслова. Особливості творення. Перехід в інші частини мови.
15. Прислівник. Розряди прислівників за значенням.
16. Поняття про службові частини мови. Їхня характеристика.

Синтаксис і пунктуація

1. Словосполучення як синтаксична одиниця. Основні ознаки словосполучення. Словосполучення за морфологічною природою опорного слова.
2. Речення як синтаксична одиниця. Основні ознаки речення. Предикативний центр.
3. Односкладні речення. Типи односкладних речень.
4. Повні й неповні прості речення. Типи неповних речень.
5. Підмет як головний член речення. Диференційні ознаки підмета. Типи підметів. Способи вираження складеного підмета.
6. Присудок як головний член речення. Диференційні ознаки присудка. Складений іменний присудок і способи його вираження.
7. Складений дієслівний присудок і способи його вираження.
8. Означення як другорядний член речення. Означення узгоджені й неузгоджені. Прикладка як різновид означення.
9. Додаток як другорядний член речення. Додатки прямі й непрямі. Обставина як другорядний член речення. Групи обставин за значенням.
10. Просте ускладнене речення, види ускладнень.
11. Відокремлені члени речення: класифікація та розділові знаки.
12. Вставні і вставлені конструкції.
13. Складносурядні речення. Класифікація складносурядних речень, її принципи. Семантико-синтаксичні відношення між предикативними частинами складносурядних речень.
14. Складнопідрядні речення з підрядними присубстантивно-означальними, їхні різновиди. Складнопідрядні з'ясувальні речення. Типологія з'ясувальних речень.
15. Складнопідрядні речення розчленованої структури: суть та класифікація. Охарактеризуйте складнопідрядні речення з підрядними умови, причини, мети.
16. Складнопідрядні речення розчленованої структури, їх класифікація. Охарактеризуйте складнопідрядні речення з підрядними наслідку, допусту, часу, порівняння.
17. Безсполучникові складне речення, засоби зв'язку в них. Безсполучникові складні речення з однорідними й неоднорідними частинами.
18. Безсполучникові складні речення з неоднорідними частинами.
19. Багатокомпонентні складнопідрядні речення з однорідною і неоднорідною супідрядністю.
20. Багатокомпонентні складнопідрядні речення з послідовною підрядністю і змішаного типу.
21. Складні синтаксичні конструкції: особливості побудови та зв'язку.
22. Особливості української пунктуації. Система розділових знаків. Оформлення засобами пунктуації інтонаційних особливостей речень.

Історія української літературної мови

1. Традиції та новаторство мовної практики І. Котляревського.
2. Граматична і правописна нормалізація української літературної мови.
3. Т.Г. Шевченко – основоположник нової української літературної мови.
4. І. Франко як представник західного варіанта української літературної мови.
5. Правописи і граматики (від 40-х років XIX ст. до початку XX ст.).
6. Взаємодія між східноукраїнським і західноукраїнським варіантами літературної мови. Мовні суперечки в Західній частині України.
7. Нормування української літературної мови в XVI–XVII ст.
8. Ділові і художні пам'ятки II пол. XVI – середини XVII ст.
9. Формування конфесійного стилю (Крехівський апостол, Нягівські повчання, Острозька Біблія).
10. Періодизація історії української літературної мови.
11. Наслідки фонетичних процесів праслов'янського та праіндоєвропейського періодів в давньоукраїнській мові.
12. Закон відкритого складу і наслідки його дії в давньоукраїнській мові.
13. Закон складового сингармонізму і зміни, зумовлені ним.
14. Процес затрати редукованих і його особливості в давньоукраїнській мові.
15. Фонетичні процеси, зумовлені втратою редукованих у системі голосних та приголосних звуків.
16. Формування фонетичної системи давньоукраїнської мови. Фонетичні зміни, не зумовлені затротою редукованих голосних.
17. Граматичні категорії іменника в давньоукраїнській мові. Формування відмін і відмінкових закінчень.
18. Прикметник і його граматичні ознаки. Форми прикметників.
19. Займенник в давньоукраїнській мові. Розряди і відмінювання.
20. Дієслівні форми в давньоукраїнській мові. Історія формування сучасних форм дієслова.

Стилістика української мови

1. Методи стилістичних досліджень. Розкрийте сутність кожного методу і проілюструйте сказане прикладами.
2. Витоки стилістики сучасної української мови і джерела її збагачення.
3. Поняття «норми» в стилістиці і в мові.
4. Система функційних стилів сучасної української літературної мови.
5. Принципи класифікації та внутрішньої диференціації функційних стилів.
6. Роль граматичних форм у творенні стилістично увиразнених одиниць тексту.
7. Різновиди помилок. Прийоми виявлення помилок.
8. Етапи редагування та їх особливості.
9. Критерії редакторського оцінювання композиції тексту.
10. Стилістичне навантаження різних груп лексики.
11. Стилістичні потенції афіксів як одиниць словотвору.
12. Текст як поняття лінгвостилістики. Системно-структурна побудова тексту.
13. Стилї української мови: ретроспекція (історія становлення стилів) і сучасний стан.
14. Естетична функція звуків у творенні тексту.
15. Редагування: сутність, завдання, види.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Методика навчання української мови як наука і навчальна дисципліна. Предмет і завдання.
2. Історія становлення та етапи розвитку методики навчання української мови як науки. Внесок видатних вітчизняних методистів у розвиток методичної думки.
3. Основні завдання методики навчання української мови як науки.

4. Дидактичні принципи та вимоги до змісту навчання мови (науковість, систематичність, послідовність, зв'язок теорії з практикою, доступність, перспективність, проблемність).
5. Основні аспекти навчання рідної мови (лінгвістичний, педагогічний, психологічний, моральний, естетичний).
6. Основні аспекти розвитку мовлення учнів. Сутність принципу «взаємозв'язку вивчення мови та розвитку мовлення».
7. Методи і прийоми навчання української мови. Основні методи навчання мови за джерелом знань.
8. Основні прийоми методу проблемного викладу: постановка проблемних питань, показ розв'язання проблеми, спонукання до аналізу мовних явищ і обґрунтування висновків.
9. Проблема типології уроків української мови. Типи уроків з української мови, структура і методика їх проведення.
10. Принципи відбору змісту навчання української мови. Вимоги до змісту сучасного уроку (лінгводидактичні, науковий рівень, оптимальність і зміст, єдність навчання і виховання, зв'язок змісту уроку з життям).
11. Основні етапи вивчення мовної теми.
12. Нестандартні уроки української мови.
13. Основні напрями роботи над розвитком мовлення. Види робіт з розвитку зв'язного мовлення.
14. Значення і завдання вивчення фонетики в шкільному курсі. Методи і прийоми навчання фонетики. Система вправ з фонетики.
15. Лінгвістичні основи шкільного курсу лексики і фразеології. Лексичні вправи та їх типи. Способи тлумачення лексичного значення слова.
16. Прийоми роботи при вивченні лексикології на уроках української мови. Виразальні засоби лексики. Лексичні помилки.
17. Завдання шкільного курсу орфографії. Поняття про орфограму. Принципи української орфографії. Орфографічні правила та орфографічні вправи.
18. Лінгвістичні основи шкільного курсу лексики і фразеології. Особливості вивчення фразеології в шкільному курсі української мови.
19. Значення розділів "Будова слова" та "Словотвір" у шкільному курсі української мови. Морфемний і словотвірний аналіз слова. Методичні підходи при вивченні морфеміки та словотвору.
20. Місце морфології в шкільному курсі мови. Види вправ при вивченні морфології. Основні труднощі при вивченні морфології в шкільному курсі української мови.
21. Охарактеризуйте функціонально-стилістичний підхід до вивчення граматики. Граматичні норми. Граматичні помилки.
22. Місце синтаксису в курсі української мови. Формування синтаксичних понять. Основні методи і прийоми навчальної роботи під час вивчення синтаксису. Основні види синтаксичних вправ на уроках мови.
23. Значення пунктуації та її теоретичні основи. Види вправ з пунктуації. Робота з пунктуаційними помилками.
24. Лінгвістичні основи методики стилістики. Функціонально-стилістичне спрямування у вивченні мовних явищ. Стилiстичні вправи. Стилiстичні помилки.
25. Розвиток «комунікативної компетенції» учня.
26. Характеристика чотирьох видів мовленнєвої діяльності.
27. Охарактеризуйте основні вимоги до зв'язного висловлювання учня.
28. Види диктантів за метою проведення.
29. Відмінність між переказом і твором. Охарактеризуйте методику проведення переказу на уроках української мови.
30. Використання сучасних освітніх технологій на уроках мови.

31. Структура уроку розвитку мовлення (на прикладі написання твору).
32. Види і типи контролю знань, умінь, навичок з української мови. Тести як вид навчання і контролю.
33. Основні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з мови.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Методика навчання української літератури у школі як наука. Історія становлення та етапи розвитку.
2. Зв'язок методики навчання української літератури з іншими науками.
3. Літературна освіта в системі Нової української школи та її ціннісні й компетентнісні засади.
4. Роль міжпредметних зв'язків у навчанні української літератури.
5. Навчальна література: вимоги до сучасного підручника та його варіативність.
6. Роль учителя української літератури у формуванні читацької культури й ціннісних орієнтацій учнів.
7. Поняття «метод навчання». Проблема класифікації методів, історія питання.
8. Зміст і структура шкільного курсу української літератури. Завдання вивчення літератури у середній загальноосвітній школі. Програмно-методичне забезпечення шкільного курсу української літератури.
9. Поняття про урок як основну форму навчання у школі. Вимоги до уроку української літератури.
10. Особливості класифікацій уроків української літератури. Класифікації уроків української літератури в сучасній методичній науці.
11. Специфіка та типологія сучасного уроку української літератури.
12. Особливості вивчення усної народної творчості у шкільному курсі літератури.
13. Методи навчання української літератури та умови їх ефективного застосування.
14. Вивчення біографії письменника на уроці української літератури.
15. Основні етапи уроку. Забезпечення єдності навчання, виховання й літературного розвитку школярів.
16. Планування уроку. Види навчальних планів (календарні, тематичні, календарно-тематичні, поурочні).
17. Конспект уроку з української літератури. Його структура та особливості.
18. Вивчення епічних, ліричних і драматичних творів у шкільному курсі літератури.
19. Робота з художнім текстом на уроці української літератури.
20. Розвиток усного мовлення на уроках літератури, його організаційні форми.
21. Учнівські письмові роботи, їх класифікація, методика підготовки і проведення.
22. Види наочності на уроках літератури (візуальна, аудіальна, кінестетична, мовна).
23. Зміст та завдання позакласної роботи як складової професійно-педагогічної діяльності вчителя-філолога в системі літературної освіти.
24. Краєзнавча робота в школі як форма активного пізнання історії, культури свого краю.
25. Застосування інформаційно-комунікаційних та цифрових ресурсів у викладанні літератури.
26. Медіаосвітній потенціал уроків української літератури.
27. Формування національної, громадянської та культурної ідентичності засобами української літератури.
28. Проектна та дослідницька діяльність учнів у межах шкільного курсу української літератури.
29. Використання ігрових та діяльнісних методів навчання української літератури в 5–7 класах.
30. Методика навчання елементів теорії літератури в курсі української літератури 5–9 класів.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Державний стандарт і модельні навчальні програми як основа викладання зарубіжної літератури.
2. Місце зарубіжної літератури в системі гуманітарної освіти.
3. Специфіка проведення позакласної роботи з зарубіжної літератури.
4. Реалізація міжпредметних, міжлітературних та міжмистецьких зв'язків на уроках зарубіжної літератури.
5. Вивчення біографії письменника на уроках зарубіжної літератури.
6. Вивчення драматичних творів на уроках зарубіжної літератури.
7. Вивчення епічних творів на уроках зарубіжної літератури.
8. Вивчення ліричних творів на уроках зарубіжної літератури.
9. Книготерапія як інструмент психотерапії на уроках зарубіжної літератури.
10. Принципи вибору методів навчання. Залежність вибору методів і прийомів роботи від типу, конкретної мети і змісту уроку.
11. Планування та організація праці вчителя зарубіжної літератури.
12. Порівняльний (компаративний) підхід у навчанні української та зарубіжної літератури.
13. Використання візуальних і мультимедійних засобів у навчанні зарубіжної літератури.
14. Виховний потенціал курсу зарубіжної літератури в 5–9 класах.
15. Інтеграція зарубіжної літератури з мистецтвом, історією та мовною освітою.
16. Жанровий аналіз творів зарубіжної літератури в основній школі.
17. Культурологічний підхід до аналізу художнього твору зарубіжної літератури.
18. Поєднання різних видів літературного аналізу на уроці зарубіжної літератури в основній школі.
19. Інтеграція медіатекстів у процесі вивчення зарубіжної літератури в основній школі.
20. Роль художнього перекладу у сприйнятті творів зарубіжної літератури.

ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Історія зарубіжної літератури (Антична література)

1. Античність як феномен Західної культури.
2. Література архаїчної Греції. Долітературний період.
3. Гомерівський епос.
4. Дидактичний епос.
5. Розвиток давньогрецької лірики.
6. Аттичний період. Розвиток античної драми.
7. Розвиток прози Стародавньої Греції.
8. Долітературний період Стародавнього Риму. Рання римська література.
9. Римська література доби імперії.
10. Римська література часів пізньої імперії.

Історія зарубіжної літератури Середньовіччя, Ренесансу, XVII–XVIII ст.

1. Література раннього середньовіччя.
2. Героїчний епос Середньовіччя.
3. Лицарська та міська література. Ж. Бедє роман “Трістан та Ізольда.”
4. Данте Аліг'єрі – останній поет Середньовіччя, перший поет Нового часу.
5. Література Відродження в Італії. Ф. Петрарка, Дж. Бокаччо.
6. Література Відродження у Франції.
7. Література Відродження в Іспанії та Португалії.

8. Література Відродження в Англії.
9. Історико-літературний процес XVII століття. Класицизм.
10. Бароко як доба і художній напрям у європейській літературі й мистецтві.
11. Творчість Ж.-Б. Мольєра. Жанр класицистичної комедії.
12. Особливості формування просвітницької літератури в Англії.
13. Французьке Просвітництво. Вольтер. Д. Дідро.
14. Життя та творчість Ж.-Ж. Руссо та П. Бомарше.
15. Німецька література доби Просвітництва.

Історія зарубіжної літератури XIX ст.

1. Романтизм як літературний і мистецький напрямок у літературі XIX ст.
2. Німецький романтизм. Творчість Е. Т. А. Гофмана, Г. Гайне.
3. Поетика романтизму у казці-новелі Е. Т. А. Гофмана «Малюк Цахес на прізвисько Цинобер».
4. Творчість Дж. Байрона, поема «Паломництво Чайльд Гарольда».
5. Роман Мері Шеллі «Франкенштейн» як зразок тексту англійського романтизму.
6. Історичний роман як жанр романтичної літератури.
7. Американський романтизм. Творчість В. Ірвінга.
8. Поезія та оповідання Е. По.
9. Новелістика Проспера Меріме.
10. Художній світ О. де Бальзака (на матеріалі роману «Батько Горіо»).
11. Творчі пошуки Ф. Стендаля та його роман «Червоне і чорне».
12. Художній світ Чарльза Дікенса (на матеріалі роману «Пригоди Олівера Твіста»).
13. Своєрідність художнього світу роману.
14. Л. Керола «Аліса в країні чудес».
15. Творчість В. Вітмена.

Історія зарубіжної літератури доби Модернізму

1. Розвиток естетизму в англійській літературі кінця XIX – початку XX століття.
2. Символізм у французькій поезії кінця XIX – початку XX століття.
3. Ніцшеанство та його вплив на розвиток літератури декадансу.
4. Зародження і розвиток «нової драми».
5. Розвиток символістської драми. Символістська драма М.Метерлінка.
6. Неоромантизм у британській літературі кінця XIX – початку XX століття.
7. Розвиток новелістики в американській літературі кінця XIX – початку XX століття.
8. Неоромантичні тенденції у розвитку художнього письма на межі з масовою літературою.
10. Розвиток модерністського роману в англійській літературі. Творчість Дж. Джойса, В.Вульф.
11. Література «втраченого покоління». Творчість Е. Гемінгвея та Ф. С. Фіцджеральда.
12. Експресіонізм у німецькомовній літературі та творчість Германа Гессе.
13. Австрійська експресіоністська новела.
14. Крах «Американської мрії» в літературі США.
15. Розвиток французького екзистенціалізму.
16. Французька лірична проза як явище європейського модернізму.
17. Модерністська та авангардистська драма.

Історія зарубіжної літератури II половини XX ст. – початку XXI ст.

1. Екзистенціалізм і французька література. Роман А. Камю «Чума».
2. Література Німеччини повоєнного періоду. Трагізм і абсурдність буття у творчості Г. Белля. Творчість Г. Грасса.
3. Розвиток філософсько-інтелектуальної прози в англійській літературі. Естетична

концепція Дж. Фаулза. Тема митця та мистецтва у творчості А. Мердок.

4. Вплив психоаналізу на розвиток інтелектуальної прози.
5. Література США II пол. XX ст. Роман Дж. Селінджера «Ловець у житі».
6. Мультикультуралізм в американській літературі.
7. «Магічний реалізм» і латиноамериканська проза XX століття. Своєрідність художньої прози Х. Л. Борхеса. Поєднання міфологізму і реалізму у творчості Г. Г. Маркеса.
8. Розвиток латиноамериканського роману. Творче експериментаторство Х. Кортасара.
9. Європейський постмодернізм. Жанровий синтез і художній експеримент романістики У. Еко. Творчість М. Павича.
10. Розвиток постмодерного інтелектуального роману.
11. Притчевий характер масової літератури.
12. Наукова фантастика. Творчість Р. Бредбері. Творчість С. Лема.
13. Розвиток жанру антиутопії.
14. Розвиток драматургії у другій половині XX століття.
15. Театр абсурду. Притчево-алегоричне осмислення людського буття у творчості С. Беккета. Художнє осягнення законів суспільної свідомості в драматургії Е. Йонеско. Гротескне зображення сучасного суспільства у творах Ф. Дюрренматта.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Давня українська література

1. Білоус П. Історія української літератури XI–XVIII ст.: навч. посіб. Київ: Вид. центр «Академія», 2009. 424 с.
2. Білоус П., Білоус О. Українська література XI–XVIII ст.: навч. посіб. для самостійної роботи студента. Київ: Вид. центр «Академія», 2010. 360 с.
3. Бондаренко О. Сучасність ідей Г. Сковороди. Григорій Сковорода. Інтерпретації: Культурологія. Філософія. Педагогіка. Літературознавство: зб. наук. пр. Черкаси: Вид-во ЧДУ: Брама, 2003. С. 22–32.
4. Золоте слово: Хрестоматія літератури України-Русі епохи Середньовіччя IX–XV століть: у 2-х кн. / За ред. В. Яременка. Київ: Аконтіт, 2002. Кн. 1. 784 с; Кн. 2. 784 с.
5. Ісіченко Ігор, архієпископ. Історія української літератури: епоха Бароко (XVII – XVIII ст.): навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Львів: Святославець, 2011. 568 с.
6. Історія української літератури у дванадцяти томах. Том другий. Давня література (друга половина XVI – XVIII ст.). Київ: Наукова думка, 2014. 839 с.
7. Новик О. Історія української літератури (давньої): навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 224 с.
8. Пелешенко Ю. В. Українська література пізнього Середньовіччя (друга половина XIII – XV ст.): Джерела. Система жанрів. Духовні інтенції. Київ: Стилос, 2012. 423 с.
9. Скуратко Т. Архетипна символіка в поезії Григорія Сковороди. Архетипна символіка в поезії Григорія Сковороди. // «Українська філологія в контексті розвитку європейської наукової думки», присвяченої 85-річчю від дня народження професора Дмитра Бучка: збірник тез Всеукр. наук. конф., 10–11 листопада 2022 року. Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2022. С. 129–135.
10. Скуратко Т. Специфіка шкільного вивчення творчості Григорія Сковороди. / Тенденції і перспективи вивчення літератури у середній і вищій школах: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 15 грудня 2022 року / за заг. ред. Н. Р. Грицак. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2022. С. 104-108.
11. Ушкалов Леонід. Українське барокове богослов'я. Сім етюдів про Григорія Сковороду. Харків: Акта, 2001. 224 с.
12. Чижевський Д. І. Філософія Г. С. Сковороди / Підгот. тексту й передне слово проф. Л. Ушкалова. Харків: Прапор, 2004. 272 с.
13. Чижевський Д. Українське літературне бароко: вибрані праці з давньої літератури (Київська б-ка давнього укр. письменства. Студії; Т. 4). Київ: Обереги, 2003. 576 с.
14. Шевчук Валерій. Муза Роксоланська: Українська література XVI–XVIII ст.: у 2-х кн. Київ: Либідь, 2004. Кн. 1: Ренесанс. Раннє бароко. 400 с.
15. Шевчук Валерій. Муза Роксоланська: Українська література XVI–XVIII ст.: у 2-х кн. Київ: Либідь, 2005. Кн. 2: Розвинене бароко. Пізнє бароко. 728 с.

Історія української літератури першої половини XIX століття

1. Історія української літератури XIX ст.: У 3 кн. / за ред. М.Т. Яценка. Кн.1. Київ: Либідь, 1995. 368с.
2. Історія української літератури (Перші десятиріччя XIX ст.) / за ред. П.П. Хропка. Київ: Либідь, 1992. 512 с.
3. Історія української літератури у 12 т. Т.4. Тарас Шевченко. Автор І. Дзюба. Київ: Наукова думка, 2014. 782 с.
4. Історія української літератури XIX століття. У 2 книгах. Книга 1, За ред. М. Жулинського. Київ: Либідь, 2005. 656 с.

5. Бовсунівська Т. Естетика українського романтизму / *Бовсунівська Т. Історія української естетики першої половини XIX століття*. Київ: Видавничий дім Бураго, 2001. 343 с.
6. Вільна Я. Історико-літературний феномен критичної інтерпретації творчості Г. Квітки-Основ'яненка. Київ: "Альтерпрес", 2005. 300 с.
7. Денисюк І. Розвиток української малої прози XIX – поч. XX ст. Львів: Наук.-вид. т-во "Академічний Експрес", 1999. 280 с.
8. Задорожна Л. Євген Гребінка. Літературна постать. Київ: Твім інтер, 2000. 160 с.
9. Зеров М. Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка : лекції, нариси, статті. Дрогобич : Відродження, 2007. 568 с..
10. Ключек Г. Поезія Тараса Шевченка. Сучасна інтерпретація: посіб. для вчителя. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2014. 384 с.
11. Смілянська В., Чамата Н. Структура і смисл: спроба наукової інтерпретації поетичних текстів Тараса Шевченка. Київ: Вища школа, 2000. 208 с.
12. Смілянська В. Шевченкознавчі розмисли. Київ: Інститут л-ри НАН України, 2005. 491 с.
13. Ткачук М., Ткачук О. Маркіян Шашкевич. Тернопіль: Медобори, 2009. 248 с.
14. Ткачук М.П. Романтичний дискурс Левка Боровиковського. Київ: КНТ, 2017. 169 с.
15. Шевченківська енциклопедія: В 6 т. Київ: НАН України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка, 2012. Т. 1: А–В. 744 с.; Т. 2: Г–З. 760 с.; 2013. Т. 3: І–Л. 888 с.; Т. 4: М–Па. 808 с.; 2015. Т. 5: Пе–С. 1040 с.; Т. 6: Т–Я. 1120 с.

Історія української літератури другої половини XIX століття

1. Гнідан О. Історія української літератури XIX століття : у 2 кн. Кн. 2 : Тенденції розвитку. Київ : Вища шк., 2003. 439 с.
2. Дудко В. Журнал «Основа» як проєкт петербурзької української громади. *Historians*. URL: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/stati/456-viktor-dudkozjournal-osnova-iak-proekt-peterburzkoj-ukrainskoj-hromady>
3. Гундорова Т. Франко не Каменяр. Франко і Каменяр. Київ : Критика, 2006. 352 с.
4. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст. Франківський період. Київ : Факт, 2006. 156 с.
5. Історія української літератури XIX століття : у 2 кн. Кн. 2 / за ред. акад. М. Г. Жулинського. Київ: Либідь, 2005.
6. Історія української літератури: у 12 т. Т. 7. Кн. 1. Література 80-90-х років XIX ст. Київ : Наук. думка, 2020. 532 с.
7. Калантаєвська Г. Українська література XIX століття: навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2016. 237 с.
8. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX - початок XXI ст. : підручник: у 10 т. Т. 1. У пошуках іманентного сенсу. Київ : ВЦ «Академія», 2013. 512 с.
9. Корнійчук В. Ліричний універсум Івана Франка: горизонти поетики : монографія. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2004. 488 с.
10. Легкий М. Проза Івана Франка: поетика, естетика, рецепція в критиці : монографія / наук. ред. Є. Нахлік ; ДУ «Інститут Івана Франка НАН України»; Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2021. 608 с.
11. Новиков А. Український театр і драматургія: від найдавніших часів до початку XX ст.: монографія. Харків : Харківське історико-філологічне товариство, 2015. 412 с.
12. Староста О. Поетичний універсум Володимира Самійленка: дис. ... д-ра філос: 035 Філологія. Ужгород, 2023. 255 с.
13. Тарнавський М. Нечуваний Нечуй. Реалізм в українській літературі. Київ: Лаурис; Торонто : НТШ в Канаді, 2018. 288 с.
14. Тихолоз Б. Філософська лірика Івана Франка: діалектика поетичної рефлексії : монографія. Львів, 2009. 319 с.
15. Ткаченко В. Історія української літератури другої половини XIX – початку XX

Історія української літератури кінця XIX – початку XX століття

1. Гундорова Т. *Femina melancholica*: Стаття і культура в гендерній утопії Ольги Кобилянської. Київ: Критика, 2002. 272 с.
2. Денисюк І. Розвиток української малої прози XIX – поч. XX ст. Львів: Наук.-вид. т-во “Академічний Експрес”, 1999. 280 с..
3. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX ст.: підручник для студентів вищих навчальних закладів : у 2 кн. Кн. 2 / О. Д. Гнідан [та ін.] / за заг. ред. О. Д. Гнідан. Київ : Либідь, 2006. 495 с.
4. Історія української літератури XX століття: У 2 кн / за ред. В. Г. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Кн. 1. 464 с.
5. Історія української літератури у дванадцяти томах. Том 9: Література кінця XIX – початку XX століття (1890-1910-ті роки) / наук. ред.: Олександр Брайко, Наталі Шумило. Київ: Наук. думка, 2023. 768 с.
6. Історія української літератури XX ст. : підручник : у 2 кн. / за ред. В. Дончика. Київ, 1998. Кн. 1 : Перша половина XX ст. 464 с.
7. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст. : у 10 т. Київ: Академія, 2013. Т.3. 472 с.
8. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст. : у 10 т. Київ: Академія, 2015. Т.4. 576 с.
9. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст. : у 10 т. Київ: Академія, 2013. Т.1. 512 с.
10. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст. : у 10 т. Київ: Академія, 2013. Т.2. 624 с.
11. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. Монографія. Київ: Либідь, 1999. 447 с.
12. Павлишин М. Ольга Кобилянська. Прочитання. Київ: Акта, 2008. 356 с.
13. Ткачук О. Наративна перспектива та дистанція в модерністичному дискурсі кінця XIX-початку XX століття. *Слово і час*. 2003. № № 11. С.17-20.
14. Ткачук О. Наративні принципи прози Михайла Яцків. Тернопіль: Медобори, 2013. 276 с.
15. Шумило Н.М. Під знаком національної самобутності. Київ: Задруга, 2003. 354 с.

Історія української літератури першої половини XX століття

1. Біла А. Дискурс футуризму. *Український літературний авангард: пошуки, стильові напрямки*. Київ: Смолоскип, 2006. С. 130–162.
2. Історія української літератури XX – початок XXI століття : У 3 т. / за ред. В. Кузьменка. Київ, 2015. Т.2. 536 с.
3. Історія української літератури : у 12 т. / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. Т. 9. 782 с.
4. Зеров М. Українське письменство XIX століття : Від Куліша до Винниченка. Київ, 2007. 568 с.
5. Калинець І. М. Знане і незнане про Антонича: матеріали до біогр. Богдана Ігоря Антонича / Ігор Калинець; Міжнар. ін-т освіти, культури та зв'язків з діаспорою Нац. ун-ту «Львів. Політехніка». Львів: Друк. куншти, 2011. 276 с.
6. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – початок XXI ст.: підручник: у 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013. Т.1: У пошуках іманентного сенсу. 512 с.
7. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст. : підручник : У 10 т. Київ: ВЦ “Академія”, 2013. Т. 4 : У сподіваннях і трагічних зламах. 576 с.
8. Ковалів Ю. Історія української літератури кінець XIX – поч. XXI ст.: у 10 Т. Т.8: Еміграційні колізії письменства / за ред. Ю. І. Коваліва. Київ: Академія, 2021. 592 с.
9. Мафтин Н. В. Західноукраїнська та еміграційна проза 20-30-х років XX століття: парадигма

реконквісти: монографія. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008.

10. Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики : підручник для філолог. факультетів. Київ, 2016. 360 с.

11. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: монографія. Київ: Видавництво імені С. Павличко «Основи», Видавництво Stretovych, 2024. 632 с.

12. Підодвірна М. І. Прояви упередженості ненадійного наратора у романі В. Домонтовича «Доктор Серафікус». *Studia philological*. 2018. Вип. 10. С. 132-138.

13. Підодвірна М. І. Іронія як конструктивний елемент ненадійної нарації в романах Г. Шкурупія та В. Домонтовича. *Південний архів. Філологічні науки: зб. наук. пр.* Вип. 78. Херсон: Херсонський державний університет, 2019. С. 24-29.

14. Підодвірна М. І. Наративні стратегії у романі Г. Шкурупія «Двері в день». *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах: зб. наук. праць. Вип. 39*. Київ: Національний авіаційний університет, 2019. С. 84-89.

15. Підодвірна М. І. Ненадійна розповідь «роздвоєного» наратора в новелі М.Хвильового «Я (Романтика)». *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. Вип. 48. 2019. С. 32-36.

16. Ткачук М. П. Українська література ХХ століття. Тернопіль: Медобори, 2014. 608 с.

17. Шевельов Ю. 3 історії незакінченої війни. Вид. 2-е, переробл. / Упоряд. Оксана Забужко, Лариса Масенко. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. 471 с.

Історія української літератури другої половини ХХ століття

1. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст. : навч. посіб. : у 3 т. / за ред. В.І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2014. Т.2. 536 с.
2. Астаф'єв О. Поетичні системи українського зарубіжжя. Київ: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 2005. 64 с.
3. Бернадська Н. Українська література ХХ століття. Київ: Знання-Прес, 2007. 272 с.
4. Ільницький М. На перехрестях віку: у трьох кн. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. Кн. III. 902 с.
5. Корогодський Р. Брама світла: Шістдесятники. Львів: Вид-во Українського Католицького Університету, 2009. 655 с.
6. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець ХІХ – поч. ХХІ ст.: підручник : у 10 т. Т.7: Випробування репресіями та війною. Київ: ВЦ «Академія», 2020. 528 с.
7. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець ХІХ – поч. ХХІ ст.: підручник : у 10 т. Т.8: Еміграційні колізії письменства. Київ: ВЦ «Академія», 2021. 592 с.
8. Ленська С. Українська мала проза 1920-1960-х років: на перетині жанру і стилю: монографія. Полтава: ПолтНТУ, 2014. 656 с.
9. Мокрик Р. Бунт проти імперії. Українські шістдесятники. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2023. 416 с.
10. Працьовитий В. Українська історична драматургія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. 210 с.
11. Ревакович М. *Persona non grata*. Нариси про Нью-Йоркську групу, модернізм та ідентичність. Київ: Критика, 2012. 336 с.
12. Скуратко Т., Бородіца С. Художній світ Валерія Шевчука в контексті барокової естетики. *Studia Methodologica*. 2025. №59. С. 216-225.
13. Тарнашинська Л. Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління. Київ: Смолоскип, 2010.
14. Ткачук М. П. Українська література ХХ століття. Тернопіль: Медобори, 2014. 608 с.
15. Хархун В. Соцреалістичний канон в українській літературі: генеза, розвиток, модифікації. Монографія. Ніжин: ТОВ «Гідромакс», 2009. 508 с.
16. Хороб С. Діалоги у відсвіті слова (Українська драматургія в типологічних зіставленнях). Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. 308 с.
17. Яструбецька Г. Динаміка українського літературного експресіонізму: монографія. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2013. 380 с.

СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА

Сучасна українська мова (лексикологія, фразеологія, лексикографія)

1. Бодик О., Рудакова Т. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 413 с.
2. Демська О. Текстовий корпус: поняття і визначення. *Дивослово*. 2011. № 10. С. 35–37.
3. Калашник В., Колоїз Ж. Повний словник антонімів української мови. Київ: Довіра, 2006. 859 с.
4. Мариненко І. О. Лексикологія української мови: практикум. Київ, 2017. 172 с.
5. Німчук В. «Лексис» Лаврентія Зизанія – перший український друкований словник. URL: <http://litopys.org.ua/zyzlex/zyz01.htm>.
6. Німчук В. Памво Беринда і його «Лексіконъ славенорѡсскій и именъ Тлъкованіє». URL: <http://litopys.org.ua/berlex/be01.htm>.
7. Новий словник іншомовних слів / уклад. і передм. О. М. Сліпушко. Київ : Аконіт, 2008. 848 с.
8. Словник української мови: у 20 т. / НАН України, Укр. мов.-інформ. фонд. Київ: Наукова думка, 2010—... URL: <https://sum20ua.com/>.
9. Стишов О. Динаміка лексичного складу сучасної української мови. Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб. Біла Церква: «Авторитет», 2019. 198 с.
10. Струганець Л. Чинники розвитку словникового складу літературної мови. *Лексика на перетині наукових парадигм: монографія* / за ред. Л. Струганець. Тернопіль: Осадця Ю. В., 2018. С. 21–26.
11. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / А. Мойсієнко, О. Бас-Кононенко, В. Бондаренко та ін. Київ: Знання, 2010. 270 с.
12. Сучасна українська літературна мова: підручник / А. Грищенко, Л. Мацько, М. Плющ та ін. / за ред. А. Грищенка. 3-тє вид., допов. Київ: Вища школа, 2002. 439 с.
13. Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський. Вид. 2-ге, випр. і допов. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. Бажана, 2004. 820 с.

Фонетика, фонологія, орфоенія, графіка, орфографія

1. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоенія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2006. 368 с.
2. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики. Київ; Ірпінь, 2003. 876 с.
3. Гонца І. С., Розгон В. В.. Сучасна українська літературна мова: навчально-методичний посібник. Умань: ВПЦ «Візаві», 2021. 373 с.
4. Комарова З. І., Розгон В. В. Сучасна українська літературна мова: фонетика, орфоенія, графіка, орфографія: навчально-методичний посібник для студентів-філологів вищих навчальних закладів. Умань: ПП Жовтий О. О., 2014. 213 с.
5. Новий український правопис: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 284 с.
6. Мойсієнко А. К. Сучасна українська мова: лексикологія, фонетика: підручник. Київ: Знання, 2013. 340 с.
7. Шевчук С. В., Кабиш О. О., Клименко І. В. Сучасна українська літературна мова: навч. посіб. Київ: Алерта, 2017. 544 с.
8. Український правопис. Київ: Наук. думка, 2019. 392 с.
9. Ющук І. П. Практичний довідник з українського правопису. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2020. 128 с.
10. Зубков М. Г. Українська мова: універсальний довідник. Харків: ВД «Школа», 2004. 496 с.
11. Пентиліук М. І., Іващенко О. В. Українська мова: підручник-комплект. Київ: Ленвіт, 2001. 352 с.
12. Пазяк О. М., Сербенська О. А., Фурдуй М. І., Шевченко Л. Ю. Українська мова.

Практикум / 2-ге вид. Київ: Либідь, 2001. 384 с.

13. Українська мова. Енциклопедія / вид. 2-ге, випр. і доп. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2004. 824 с.

14. Фурдуй М. І. Українська мова. Практикум з правопису: навч. посібник / за ред. В. В. Різуна. Київ: Либідь, 2003. 272 с.

Морфеміка і словотвір

1. Бабій І. М. Морфемний словник. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2024. 246 с.
2. Бабій І. М. Лісняк Н. І. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка і словотвір: навч. посібн. Вид. 3-тє, переробл. і доп. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2021. 112 с.
3. Бабій І. М., Свистун Н. О. Морфеміка і словотвір сучасної української мови. Самостійна та індивідуальна робота: навч.-метод. посіб. для студентів філологічних факультетів вищих навчальних закладів. Вид. 2-е, перероб. і доп. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2022. 160 с.
4. Вакарюк Л. О. Українська мова. Морфеміка і словотвір: навч. посібн. [для студ. вищ. навч. закл.]. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 230 с.
5. Вакарюк Л. О., Панцьо С.Є. Український словотвір у термінах. Тернопіль, 2008. 260 с.
6. Городенська К. Г. Ренормалізація в словотворенні української літературної мови: причини та наслідки. *Українська мова*. 2025. № 2. С. 71-84.
7. Карпіловська Є. А. Кореневий гніздовий словник української мови. Київ: «Українська енциклопедія» імені М. П.Бажана, 2002. 912 с.
8. Карпіловська Є. А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови: будова та реалізація. Київ: Ін-т мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, 2000.
9. Нелюба А. Словотвірні інновації в соціальних зрушеннях і коригуваннях дериваційної термінології. Вибрані праці. Харків: ХІФТ, 2023. 136 с.
10. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
11. Словник афіксальних морфем української мови / [Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А., Карпіловський В.С., Недозим Г.І.]. Київ, 1998. 440 с.
12. Соколова С. Динаміка словотворчої норми: ідеальне та реальне. *Українська мова*. 2025. № 2. С. 85-89.

Морфологія

1. Бабій І. М., Вільчинська Т. П. Службові частини мови в українській мові: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 96 с.
2. Бабій І. М., Вільчинська Т. П. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: навчальний посібник. 3-є вид., перероб. і доп. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2016. 184 с.
3. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. Київ: Наук. думка, 1988. 256 с.
4. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови. Київ: Пульсари, 2004. 398 с.
5. Горпинич В. О. Морфологія української мови: підручник. Київ : Академія, 2004. 336 с.
6. Грищенко А.П. Сучасна українська мова / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін. Київ: Вища шк., 1997. 434 с.
7. Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови: Морфологія. 2-е вид., уточн. й доп. Вінниця: Поділля – 2000, 2003.
8. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис: підручник / А. К. Мойсієнко, І. М. Арібжанова, В. В. Коломийцева та ін. Київ: Знання, 2010. 374 с.
9. Сучасна українська літературна мова: підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; за ред. М. Я. Плющ. Київ: Вища школа, 2003. 430 с.
10. Українська мова: енциклопедія / голова ред. кол. В. М. Русанівський. 2-е вид., випр. і доп. Київ: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

Синтаксис і пунктуація

1. Бабій І. М., Свистун Н. О. Синтаксис сучасної української літературної мови: самостійна та індивідуальна робота. Словосполучення. Просте речення. Просте ускладнене речення: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 192 с.
2. Бабій І. М., Свистун Н. О. Синтаксис складного речення і пунктуація. Самостійна та індивідуальна робота (для очного та дистанційного навчання): навч.-метод. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2024. 200 с.
3. Бевзенко С. П., Литвин Л. П., Семеренко Г. В. Сучасна українська мова. Синтаксис : навч. посіб. Київ: Вища школа, 2005. 270 с.
4. Дудик П. С., Прокопчук Л. В. Синтаксис української мови : підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Академія, 2010. 384 с.
5. Слинко І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови. Проблемні питання. Київ: Вища школа, 1994. 670 с.
6. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підруч. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Академія, 2010. 408 с.
7. Ожоган В. Синтаксис української мови: навч. посіб. Київ: Освіта України, 2009. 332 с.
8. Сучасна українська літературна мова : Морфологія. Синтаксис: підручник / А. К. Мойсієнко, І. М. Арібжанова, В. В. Коломийцева та ін. Київ: Знання, 2010. 374 с.
9. Сучасна українська літературна мова : підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; за ред. М. Я. Плющ. Київ: Вища школа, 2003. 430 с.

Стилістика української мови

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів, 2003. 432 с.
2. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови. Тернопіль: Підручники і посібники, 2011. 257 с.
3. Волкотруб Г. Й. Стилістика ділової мови: навчальний посібник. Київ: МАУП, 2002. 208 с.
4. Дудик П. С. Стилістика української мови: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2005. 368 с.
5. Єрмоленко С. Я. Лінгвостилістика: основні поняття, напрями й методи дослідження. *Мовознавство*. 2005. Т. 3. Вип. 4. С. 112–125.
6. Капелюшний А. Практична стилістика української літературної мови. Львів: ПАІС, 2007. 400 с.
7. Колоїз Ж. В. Науковий стиль української мови: практикум. Кривий Ріг: КДПУ, 2018. 132 с.
8. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 423 с.
9. Кравець Л. В. Стилістика української мови: практикум / за ред. Л. І. Мацько. Київ: Вища школа, 2004. 199 с.
10. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилістика української мови: підручник. Київ: Вища школа, 2003. 462 с.
11. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
12. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови. Тернопіль: навчальна книга «Богдан», 2000. 248 с.
13. Струганець Л. В., Олійник Т. С., Гоца Н. М. Українсько-англійський та англо-український словник термінів культури мови і стилістики. Тернопіль, 2012. 124 с.
14. Шевченко Л. І. Стилістика української літературної мови: функціональна діагностика тексту: навчальний посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2012. 285 с.

Культура української мови

1. Ажнюк Б. М. Мовна політика: Україна і світ: монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 420 с.
2. Брус М. П. Фемінітиви в українській мові: генеза, еволюція, функціонування: монографія. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. 440 с.
3. Вплив суспільних змін на розвиток української мови / Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк, Н. Ф. Клименко, В. І. Критська, Т. К. Пуздирєва, Ю. В. Романюк; відп. ред. Є. А. Карпіловська. Київ:

Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. 444 с.

4. Данилевська О. М. Українська мова в українській школі на початку ХХІ століття: соціолінгвістичні нариси: монографія. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 364 с.
5. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>.
6. Культура мови: від теорії до практики: монографія / Л. Струганець, О. Бобесюк, О. Веремчук та ін.; за ред. Л. Струганець. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2015. 220 с.
7. Літературна норма і мовна практика: монографія / за ред. С. Я. Єрмоленко. Ніжин: ТОВ Видавництво «Аспект-Поліграф», 2013. 320 с.
8. Синявський О. Норми української літературної мови. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. 368 с. (Репринт)
9. Струганець Л. В. Культура мови. Модульний курс: навчальний посібник. Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2012. 195 с.
10. Струганець Л. В., Ленько О. Українська мова в національному телеефірі: моніторинг реалізації комунікативних ознак: монографія. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2019. 120 с.
11. Струганець Л. В. Мовнокомунікативна компетентність учителя-лідера: навчальний посібник. Київ: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 40 с.
12. Струганець Л. В., Олійник Т. С., Гоца Н. М. Українсько-англійський та англо-український словник термінів культури мови і стилістики. Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2012. 124 с.
13. Український етномовний континуум в умовах війни Росії проти України: монографія / відп. редактор С. О. Соколова, техн. редактор І. І. Брага. Київ: Інститут української мови НАН України, 2024. 366 с. [Електронне видання]. URL: <https://iul-nasu.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/Etnomovnyj-kontynuum.pdf>
14. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019. 392 с.

Історія української літературної мови

1. Баденкова В. М. Історія української літературної мови: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Миколаїв, 2017. 148 с.
2. Голоюх Л. В. Історія української літературної мови : для студентів факультету філології та журналістики спеціальність 035 «Філологія» освітньо-професійна програма «Українська мова та література. Світова література»: навч. посіб. Луцьк: Надтир'я, 2021. 138 с.
3. Зінченко С. В., Коваленко В. Г., Шевченко С. П. Історія української літературної мови: навчально-методичний посібник. Ч. 2: Літературно-писемна мова Київської Русі (X–XIV ст.); Стара українська літературна мова (XIV–XVIII ст.). Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2007. 111 с.
4. Коваленко В. Г., Шевченко С. П. Історія української літературної мови: навчально-методичний посібник. Ч. 1: Вступ. Літературна мова ХХ століття. Ніжин: НПУ, 2005. С. 61 с.
5. Миколенко Т. М. Матеріали до вивчення історії української літературної мови. Вступ: навч. посіб. для студентів філологічних факультетів. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2011. 48 с.
6. Ніка О. І. Історія української літературної мови: навч. посіб. 2-е вид, доп. і перероб. Київ: Освіта України, 2014. 335 с.
7. Огієнко І. Історія української літературної мови / упоряд., авт. іст.-біогр. нарисів і прим. М. Тимошик. Київ: Наша культура і наука, 2001. 440 с.
8. Русанівський В. М. Історія української літературної мови: підручник для студ. гуманітарних спец. вищ. навч. закладів. Київ: АртЕк, 2001. 392 с.

Методика навчання української мови

1. Глазова О. Навчання діалогічного мовлення. *Дивослово*. 2003. № 1. С. 31–33.
2. Дерев'янка Л. Вивчаємо фразеологізми. *Українська мова та література*. 2000. № 5. С. 9–12.
3. Мельничайко В. Я. Види мовного розбору [довідник] Тернопіль : Навчальна книга –

Богдан, 2007. 144 с.

4. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах / за ред. М. І. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2000. 264 с.
5. Палихата Е. Я. Дидактичний текст у методиці навчання української мови : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Осадца Ю. В. 2018. 207 с.
6. Палихата Е. Я. Елементи практичної риторики : посібник для вчителів. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2002. 88 с.
7. Палихата Е. Я. Культура діалогічного мовленнєвого спілкування. 5–9 класи : навчальний посібник для учнів. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. 104 с.
8. Палихата Е. Я. Методика навчання української мови: навч.-метод. посіб. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2019. 207 с.
9. Палихата Е. Я. Методика навчання українського усного діалогічного мовлення : монографія. Тернопіль : ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2002. 272 с.
10. Палихата Е. Я. Навчання діалогічного мовленнєвого спілкування учнів 5-9 класів: посібник для вчителів. Тернопіль : Навч. книга – Богдан, 2002. 143 с.
11. Палихата Е. Я. Основи діалогічного спілкування : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2021. 168 с.
12. Палихата Е. Я. Основи естетичної культури діалогічного спілкування : монографія. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2021. 184 с.
13. Палихата Е. Я. Поурочна ритори́зація навчального процесу з української мови в умовах загальноосвітньої школи. Стратегічні напрями розвитку сучасної лінгводидактики : монографія : монографія / за ред.. Е. Палихати, О. Петришиної. Тернопіль : Підручники і посібники, 2021. С. 154–162.
14. Палихата Е. Я. Самостійна робота як метод навчання української мови. *Теоретична і дидактична філологія*. Збірник наукових праць. Випуск 5. Київ : Міленіум, 2008. С. 253–262.
15. Палихата Е. Я. Співвідношення системи вправ з етапами уроку вивчення нового матеріалу. *Наукові записки ТНПУ. Серія : Педагогіка*. 2007. № 5. С. 69–73.
16. Палихата Е. Я. Уроки української мови. Класифікація, типи, структура : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. 100 с.

Методика навчання української літератури

1. Базиль Л. Методичні пошуки академіка О. Білецького. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2003. №8. С. 11-14.
2. Державний стандарт базової і повної середньої освіти. Затверджений 14 січня 2004 р. Каб. Мін. України. *Освіта України*. 2004. 20 січня (№5). С. 1-3; *Дивослово*. 2004. №3. С.76-80.
3. Куцевол О. Методика літератури – наука, заснована на творчості. *Дивослово*. 2006. №3. С.19-24.
4. Лісовський А. М. Етюди з методики викладання літератури. Київ: Ленвіт, 2013. 105 с.
5. Наукові основи методики літератури / за ред. Н. Й. Волошиної. Київ: Ленвіт, 2002. 344 с.
6. Пасічник Є.А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: навч. посіб. для студентів вищих закладів освіти. Київ: Ленвіт, 2000. 384 с.
7. Пультер С.О., Лісовський А.М. Методика викладання української літератури в середній школі. Житомир: Полісся, 2000. 164 с.
8. Пультер С., Лісовський А. Методика викладання української Тернопіль: Підручники і посібники, 2014. 144 с.
9. Ситченко А.Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах: навч. посіб. для студентів-філологів. Київ: Ленвіт, 2011. 291 с.
10. Слижук О.А. Розвиток читацьких інтересів підлітків у процесі вивчення світової та української літератури в школі. *Література. Діти. Час: Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва*. 2013. № 4. С. 259–261.
11. Степанишин Б. Дума про школу: Літературна освіта й естетичне виховання учнів 5-12 класів загальноосвітньої школи. Рівне: «Формат - А», 2004. 248с.
12. Телехова О.П. Українська література: методичні матеріали до вивчення шкільного курсу. Харків: Ранок, 2000. 110 с.

13. Токмань Г.В. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція. Київ: Міленіум, 2002. 320 с.
14. Токмань Г.Л. Екзистенціально-діалогічне прочитання художнього тексту: Вибрані студії. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2016. 336 с.
15. Токмань Г.Л. Методика навчання української та зарубіжної літератури: самостійна робота студента. Київ: Міленіум, 2019. 110 с.
16. Фасоля А.М. Читацька компетентність: що формуємо, що і як перевіряємо й оцінюємо. *Дивослово*. 2017. № 9 (726). С. 8–15.
17. Халін В. Взаємозв'язок сприймання та аналізу епічного твору. *Українська мова і література в школі*. 2006. №6. С.27-29.
18. Яценко Т.О. Розвиток читацької компетентності учнів ліцею у контексті нової парадигми шкільної літературної освіти. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2019. № 3 (326). С. 194–202.
19. Яценко Т.О. Тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга половина ХХ – початок ХХІ століття): монографія. Київ: Педагогічна думка, 2016. 360 с.

Методика навчання зарубіжної літератури

1. Грицак Н. Р., Гудз М.С. Шкільний підручник з української літератури для 5 класу НУШ як засіб формування медіаграмотності учнів. / Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип.69. Т.2. С. 195–201 DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/69-2-32> http://www.aphn-journal.in.ua/archive/69_2023/part_2/32.pdf
2. Грицак Н.Р. Читання художньої книги крізь призму реалій війни. Шкільна літературна освіта: традиції і новаторство. XI Волошинські читання: зб. матеріалів всеукраїнської науковопрактичної конференції / за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2023. С.65–69
3. Грицак Н. Р. Формування стресостійкості особистості учнів під час читання художньої книги в умовах сьогодення. Шкільна літературна освіта: традиції і новаторство. / XII Волошинські читання: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. / за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2024. С. 66–72 <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/ZBIRNYK-MATERIALIV-Voloshynski-chytannia-2024.pdf>
4. Клименко Ж.В. Формування уявлення учнів про історичну місію українського перекладацтва. *Всесвітня література в школах України*. 2021. №1 (475). С. 2–9.
5. Клименко Ж.В. Формування уявлення учнів про українську перекладацьку школу: націєтвірний вимір. Теорія і технологія іншомовної освіти: матеріали VI (X) Міжнародної науково-практичної конференції 30 жовтня 2024 р. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. URL: <https://enpuihb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/985faf7a-bf5a-484c-b92e-0a8f20bb59b5/content>
6. Мацевко-Бекерська Л.В. Методика викладання світової літератури: навчально-методичний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 320 с.
7. Токмань Г.Л. Методика навчання української та зарубіжної літератури: самостійна робота студента. Київ: Міленіум, 2019. 110 с.
8. Сафарян С.І. Компаративний аналіз творів української та зарубіжної класики як засіб формування національних і загальнолюдських духовних цінностей учнів. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки*. 2017. № 2. С. 402–406.
9. Ціко І.Г. Формування етнокультурної компетентності учнів у процесі вивчення зарубіжної літератури в контексті становлення автентичної моделі літературної освіти. *Всесвітня література в школах України*. 2016. № 10. С. 2–7.

10. Ягнич М., Грицак Н. Шкільний підручник з української літератури як інструмент формування культурної компетентності учнів. *Нова педагогічна думка*. 2025. № 2 (122). С. 76–81.
11. Штейнбук Ф.М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі. Навчальний посібник. 2-ге вид., випр. та уточн. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 280 с.
12. Островська Г.О. Формування професійної готовності майбутніх учителів зарубіжної літератури до вивчення біографії письменників у загальноосвітній школі: монографія. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2017. 472 с.
13. Клименко Ж.В. Як запобігти ретравматизації школярів, викладаючи літературу? Тенденції і перспективи вивчення літератури у середній і вищій школах: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 15 грудня 2022 року / за заг. ред. Н.Р. Грицак. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2022. С. 11–18.
14. Шалагінов Б.Б. Компаративістика як складова шкільної літературної освіти. *Всесвітня література в школах України*. 2014. № 2. С. 7–11.

ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Історія зарубіжної літератури (Антична література)

1. Антична література. / Миронова В. М., Михайлова О. Г., Мегела І. П. та ін.: навч. посіб. Київ: Либідь, 2005. 488 с.
2. Антична література. Греція, Рим. Хрестоматія. Упор. Михед Т. В., Якубіна Ю. В. Київ: Центр навч. літ., 2006. 864 с.
3. Антична міфологія. Культура і традиції. Пер. з франц. Київ: Махаон-Україна, 2005. 262 с.
4. Давня римська поезія в українських перекладах і переспівах. Хрестоматія. Укл. В. Маслюк. Львів: Світ, 2000. 328 с.
5. Літературознавчий словник-довідник. За ред. Гром'яка Р. Т., Коваліва Ю. І., Теремка В. І. Київ: ВЦ «Академія», 2006. 752 с.
6. Літературознавча енциклопедія. У 2-х т. Автор-укладач Ковалів Ю. І. Київ: ВЦ «Академія», 2007. Т. 1. 608 с.; Т. 2. 624 с.
7. Мегела І. Історія давньогрецької літератури. Курс лекцій. Київ, 2007. 340 с.
8. Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література. Підручник. Київ: Либідь, 2004. 718 с.
9. Султанов Ю. І. У світі античної літератури. Київ: Ранок, Веста, 2002. 112 с.

Історія зарубіжної літератури Середньовіччя, Ренесансу, XVII–XVIII ст.

1. Безруков А. В. Історія зарубіжної літератури: від античності до початку XIX ст. : навч. посіб. для студентів філол. спец. ЗВО. Дніпро : ФОП Касян-Шаїнський, 2021. 165 с.
2. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 248 с.
3. Давиденко Г. Й., Величко М. О. Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII століття : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2007. 292 с.
4. Історія зарубіжної літератури : середні віки та Відродження / М. С. Шаповалова, Г. Л. Рубанова, В. А. Моторний. Львів : Світ, 1993. 312 с.
5. Естетика. Поетика: навч. посіб. / І. В. Козлик. Івано-Франківськ: Симфонія Форте, 2011. 343 с.
6. Література Середньовіччя: посібник для вчителя / З.В. Кирилюк. Харків : Ранок, 2003. 176 с.
7. Рубанова Г. Л. Історія світової літератури. Західноєвропейське середньовіччя (III-XIV ст.). Львів : ПАІС, 2004. 144 с.
8. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: Іст.-естет. нарис. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2004. 360 с.
9. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Історія зарубіжної літератури: Середньовіччя – XVIII століття : навчальний посібник. Кривий Ріг, 2023. 335 с.

Історія зарубіжної літератури XIX ст.

1. Анненкова О.С. Зарубіжна література XIX ст.: європейська реалістична проза 1830-1880 рр. Київ: Знання України, 2006. 438 с.
2. Безруков А. В. Історія зарубіжної літератури: від античності до початку XIX ст. : навч. посіб. для студентів філол. спец. ЗВО. Дніпро : ФОП Касян-Шайнський, 2021. 165 с.
3. Галич О.А., Назарець В.М., Васильєв Є.М. Теорія літератури. Київ: Либідь, 2001. 488 с.
4. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.]. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 400 с.
5. Іванишин В.П. Нариси з теорії літератури: навчальний посібник Київ: ВЦ «Академія», 2010. 256 с.
6. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.
7. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. / Автор-укладач Ю.І.Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007.
8. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. Київ: «Академія», 1997. 752 с.
9. Наливайко Д.С., Шахова К.С. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму: підручник. Тернопіль, Навчальна книга – Богдан, 2001. 416 с.
10. Ткаченко А.О. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.

Історія зарубіжної літератури доби Модернізму

1. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. За ред. М.Зубрицької. Вид. 2-е, доповнене. Львів: Літопис, 2002. 832 с.
2. Бовсунівська Т.В. Основи теорії літературних жанрів. Київ: Видавничо-поліграф. центр «Київський університет», 2008. 519 с.
3. Давиденко Й.Г., Стрельчук Г.Н., Гричаник Н.І. Історія зарубіжної літератури XX століття: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 504 с.
4. Денисова Т.І. Історія американської літератури XX століття. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2012. 487 с.
5. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. / за ред Н.Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2006. Т.1. А-К. 824 с. Т.2 Л-Я. 864 с.
6. Історія зарубіжної літератури XX ст.: навч. посіб. В.І.Кузьменко, О.О.Гарачковська, М.В.Кузьменко та ін. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 496 с. (Серія Альма-матер»).
7. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.
8. Літературознавчий словник-довідник / за ред. Гром'яка Р. Т., Коваліва Ю. І., Теремка В. І. Київ: ВЦ «Академія», 2006. 752 с.
9. Літературознавча енциклопедія: У 2-х т. Автор-укладач Ковалів Ю. І. Київ: ВЦ «Академія», 2007. Т. 1. 608 с.; Т. 2. 624 с.
10. Понкевич О. Нація – нарація в іспанській літературі доби модернізму. Монографія. Київ: Пед.преса, 2007. 256 с.
11. Співак Г.Ч. В інших світах. Пер. з англ. Київ: Вид. дім «Всесвіт». 2006. 480 с.

Історія зарубіжної літератури II половини XX ст. – початку XXI ст.

1. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / за ред. М.Зубрицької. Вид. 2-е, допов. Львів: Літопис, 2002. 832 с.
2. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство і культурологія. Пер. з англ. О.Погиначко; Наук. ред. Р.Семків. Київ: Смолоскип, 2008. 360 с.
3. Блум Г. Західний канон: книги на тлі епох. Київ: Факт, 2007. 720 с.
4. Висоцька Н. Єдність множинного. Американська література кінця XX – початку XXI століть у контексті культурного плюралізму. Київ: Вид центр КНЛУ, 2010. 456 с.

5. Давиденко Й.Г., Стрельчук Г.Н., Гричаник Н.І. Історія зарубіжної літератури XX століття. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 504 с.
6. Денисова Т.І. Історія американської літератури XX століття. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2012. 487 с.
7. Енциклопедія постмодернізму. За ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора; Пер. з англ. В.Шовкун / наук. ред. О.Шевченко. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. 503 с.
8. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. Т.1. А-К.: за ред Н.Михальської та Б. Щавурського . Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2006. 824 с.
9. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. Л-Я / за ред Н.Михальської та Б. Щавурського . Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2006. 864 с.
10. Історія зарубіжної літератури XX ст. : навч. посіб. В.І.Кузьменко, О.О.Гарачковська, М.В.Кузьменко та ін. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 496 с. (Серія Альма-матер»).
11. Лімборський І. Світова література і глобалізація. Черкаси: Брама-Україна, 2011. 190 с.
12. Пахаренко В. Основи теорії літератури. Київ: Генеза, 2009. С. 139–269.